RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: *Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.*

VI. ÅRG. | STOCKHOLM, 1 JUNI 1917. | N:r 11.

Inför målet.

Sveriges rösträttskrävande kvinnor gå i dessa dagar med spänning och förväntan i sinnet. Varhelst två eller tre äro församlade, kommer genast *det* på tal, som alla vänta nu skall ske. Och gentemot dem, som varna mot för stor optimism, hänvisas till allt det, som skett och sker utom landet, till allt det, som skett och sker inom landet, och framför allt till den svängning i den allmänna opinionen, som just nu med en nästan häpnadsväckande fart äger rum i avseende på kvinnornas medborgarrätt.

Det började i pressen. Till och med de organ, som annars alltid ståndaktigt avvisat alla våra krav, överraskade med att omnämna kvinnorösträtten på ett sätt, som väckte vår stilla men mycket glada förundran. Detta följdes snart av andra lika glädjande symptom. Gamla rösträttsföreningar, som under årens lopp kan hända somnat av en smula, leva upp igen med förnyad livskraft, nya föreningar bildas med ökad fart och alla hälsas de, icke minst de Moderata kvinnornas förening, med glädje och tillfredställelse. Man känner att nu gäller det slutspurten med målet hägrande framför ögonen.

Kvinnor, som förut nästan satt en heder i att icke ens skuggan av en misstanke om något som helst intresse för rösträtten skulle falla på dem, de begagna nu varje tillfälle att ivrigt manifestera sitt nyvaknade intresse för saken. Män, som förut icke haft ord nog starka för att visa sitt djupa förakt och misstroende, när det gällt kvinnorösträtten, de komma nu med långa förklaringar om att de i själva verket aldrig i princip haft något emot den ifrågasatta reformen. Det har plötsligt blivit till något alldeles självklart, att alla människor tala om kvinnorösträtten som en avgjord sak. Man säger inte längre "*Om* kvinnorna skulle få rösträtt", man säger "*När* kvinnorna nu få rösträtt!"

Vad är det då som hänt? Helt enkelt det att alla rent instinktivt känna, att vad som nu framför allt är av vikt, det är att stärka den solidaritet, den samhörighetskänsla, som i nödens stund skall binda oss samman till ett enigt folk. Men detta innebär först och främst som nödvändig och oundviklig förutsättning samma rätt till medbestämmande för alla och samma plikt till medansvar för alla.

Så som bördan av de hårda tiderna trycker de svenska kvinnorna, kunna de icke längre ställas utanför. Det är denna enkla sanning, som nu äntligen gått upp även för dem, som förut aldrig velat tilltro kvinnorna förmåga och vilja till medborgaransvar.

•

Hur skall den kommande riksdagsdebatten bli? Därom veta vi naturligtvis ingenting. Endast *det* veta vi, att alla de gamla skälen, alla de oratoriska fraserna, alla de historiska utläggningarna, alla de latinska och grekiska citaten, *de kunna icke mera framföras mot oss.* Ty dem har livet självt under de sista gångna åren för alltid förvisat till den politiska skräp- och kuriosasamlingen. Nu stå vi som aldrig förr på realitetens mark och det är endast mot bakgrund av allt det, som *nu* sker i tiden, vår fråga kan behandlas.

Innerst i våra hjärtan döljer sig för övrigt hoppet om, att det skall gå oss som det gått våra skandinaviska systrar. Även vi skulle med stolthet vilja minnas och även vi skulle vilja på historiens blad få inristat, att när medborgarrätten äntligen förlänades de svenska kvinnorna, då lades för dagen alla små synpunkter bort, då stod en enig riksförsamling bakom beslutet.

Denna stora rösträttsfråga är icke blott en kvinnornas intressefråga, den är även, grundad som den är på ett rent rättfärdighetskrav, en hela samhällets intressefråga, ja, jag vågar påstå den är den mest betydelsefulla och viktiga fråga, som i detta ögonblick kan framläggas för riksdagen och komma under dess behandling. Frågan gäller ingenting mindre än, om den hälft av nationen, som utgöres av hustrur, mödrar och döttrar, skall ställas utanför den kallelse till nationell samling och den maning till medborgerlig pliktuppfyllelse och känsla av ansvar för representationens beslut, som den nu genomförda representationsförändringen avser att ställa till allt Sveriges folk. Och för ett litet folk sådant som vårt är det väl av ännu större vikt, att denna kallelse och denna maning kommer till alla och envar, än vad det kan vara för de större folken.

TEOFRON SÄVE
i Första kammaren 1909.

Nya bundsförvanter.

De högerkvinnor, som tillika varit ärliga och övertygade rösträttskvinnor, ha under åtskilliga år befunnit sig uti en ganska svår ställning. Deras eget parti har ställt sig oförstående gentemot deras varmaste önskningar; det har i stor utsträckning begagnat deras hjälp i det politiska arbetet, men begått den inkonsekvensen att samtidigt förkunna dels att kvinnorna måste bevaras åt hemmet dels att de äro omogna för det politiska livet. Nog har det krävt tålmodighet hos högerkvinnorna att fördraga detta. De ha dock hållit ut och hoppats på bättre tider.

Dessa bättre tider äro tydligen nu inne. Sådan är situationen i den så kallade civiliserade världen att man i det ena landet efter det andra finner det nödvändigt att ta kvinnornas hjälp i anspråk för samhällsangelägenheters ordnande; man finner sig därför också föranlåten, i det ena landet efter det andra, att ge dem de rättigheter och den ställning inom samhället som med dylik verksamhet höra samman. Det är ju inte möjligt att uti vårt land, där krisen framtvingar kvinnors tagande i anspråk för lösande av svåra frågor och utförande av nödvändiga anordningar och arbeten för den allmänna välfärden, det är ju inte tänkbart att här numera *något* parti skulle kunna komma sig för att förklara kvinnorna omogna för offentliga värv eller skulle kunna komma fram med det argumentet att kvinnorna höra hemma endast inom hemmets murar. Högerpartiets hittillsvarande ståndpunkt låter sig tydligen icke längre upprätthållas. Därför ha också de högerkvinnor, som varit rösträttssaken trogna, funnit tiden nu vara inne att träda fram och ställa upp sina krav.

Tisdagen den 15 maj bildades nämligen i Stockholm, såsom redan är bekantgjort genom den dagliga pressen, Moderata kvinnors rösträttsförening, vilken har till syfte "att vid sidan av Föreningen för kvinnans politiska rösträtt, men oberoende av denna, verka för att svensk kvinna må erhålla politisk rösträtt och valbarhet på samma villkor som svensk man, dock med ett för kvinnan högre åldersstreck, som för varje valperiod automatiskt faller, tills den för mannens politiska rösträtt och valbarhet stadgade åldersgränsen uppnåtts".

Som synes är den nya rösträttsföreningens slutmål detsamma som L. K. P. R. uppställt. De moderata kvinnorna hava emellertid — uppenbarligen närmast efter Englands mönster — modererat sina önskemål så, att det målet nås först efter en övergångstid under vilken högre åldersstreck skulle gälla för kvinnor än för män. Om vi givetvis bra mycket hellre skulle ha sett att högerkvinnorna tagit upp vårt gemensamma gamla krav i dess ursprungliga form, så måste vi dock tillika säga att, *om* man nu funnit omständigheterna med nödvändighet kräva "streck" av något särskilt slag, så är det streck som här dragits det möjligaste, det söndrar icke, då det drabbar hög och låg lika och desslikes alla partier lika. Därför hälsa vi den nya föreningen av hjärtat välkommen att deltaga i arbetet — vilket vi hoppas icke skall behöva bli alltför långvarigt — för vår gemensamma sak.

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR
utkommer den 1 och 15 i var månad.

Redaktör: GURLI HERTZMAN-ERICSON.

Redaktion och Expedition: 6 Lästmakaregatan I

Redaktionstid: onsdag och lördag kl. 1/2 3—1/2 4.
Expeditionen öppen vardagar kl. 1—4.
Rikstel. 8600. Allm. tel. 147 29.
Telegramadress: Rösträtt, Stockholm.

Prenumeration genom posten:
Pris för 1917 Kr. 1: 35.
Lösnummer 6 öre.

För utlandet sker prenumeration antingen genom posten eller genom insändande av 2 kr. i postanvisning till tidningens expedition.

RÖSTRÄTTSBYRÅN
6 Lästmakaregatan I, Stockholm

Allm. tel. 147 29. Rikstel. 8600.
Öppen vardagar kl. 1/2 1—1/2 5 e. m.
L. K. P. R:s sekreterare träffas personligen kl. 1—3 e. m.

Rösträtt åt Englands kvinnor.

Kolonialministern Long framlade den 15 maj i underhuset ett förslag till valreform. I detta förslag tillerkännes politisk rösträtt bl. a. åt kommunalt röstberättigade kvinnor och hustrur till kommunalt röstberättigade män vid en uppnådd ålder av 30 år.

Ett senare telegram meddelar att underhuset vid andra läsningen av detta förslag bifallit detsamma med 329 röster mot 40.

Författningsrevisionen i Holland.

Ett telegram från Haag meddelar att även Första kammaren med samtliga avgivna röster godkänt författningsrevisionsförslaget. Andra kammaren har redan förut godkänt detta förslag. Denna demokratiska författningsrevision innebär den allmänna rösträttens genomförande, och Holland går definitivt över till raden av de demokratiska stater, som bygga på den breda, folkliga grunden av allmän och lika valrätt.

Men en punkt fattas i det stora framsteget. Kvinnorösträtten genomföres icke nu omedelbart, på samma gång som männens rösträtt blir allmän, men den förberedes till en nära framtid. Dels få kvinnorna redan nu valbarhet, och de särskilt dugande krafterna bli alltså inte utestängda från det offentliga livet på grund av något könsstreck. Men framför allt är det i den nya grundlagen enkom ordnat så, att kvinnorösträtten, när man sedan vill, kan genomföras genom enkelt riksdagsbeslut, utan hela den tidsödande och vanskliga omgången med en ny författningsrevision och dess långa procedur.

När Holland nu står inför ett demokratiskt genombrott, är det antagligt att det inte kan dröja länge förrän kvinnorösträtten blir genomförd, ty en verklig demokrati kan man inte längre räkna med, så länge kvinnorna hållas utanför statslivet och politiken.

Kvinnorösträtten aktuell även i Tyskland.

Enligt meddelande till pressen ha medlemmar av de gamla hansestäderna Hamburgs, Lübecks och Bremens representationer på ett möte i Hamburg antagit en gemensam resolution, i vilken kräves genomgripande reformer i fråga om rösträtten. En kommitté tillsattes för att närmare utforma och precisera de tre städernas önskemål. Mötet uttalade sig bl. a. för rösträtt åt kvinnor.

Fernqvists Kappaffär
33 Drottninggatan n. b. och 1 tr. upp **33**
Stort lager av in- o. utländska nyheter
i alla slags
DAMKAPPOR, DRÄKTER & KJOLAR
till billiga bestämda priser. Obs.! Beställningsavdelning.
Vid uppvisande av medlemskort i F. K. P. R. lämnas 5 % rabatt.

Må grundstenen bli lagd.

Selma Lagerlöfs hälsning till rösträttsmötet å Auditorium.

Det har länge gjorts gällande av motståndarne till kvinnornas rösträttskrav, och det har utgjort en källa till bekymmer även för de mest övertygade kvinnliga rösträttsvänner, att fordran på rösträtt inte framföres av hela den kvinnliga befolkningen i Sverige, ja, att det här ännu torde finnas många kvinnor, som inte alls känna någon längtan efter denna förmån. Och det råder inte heller något tvivel om att det är gott för en god sak att stödjas av en mängd anhängare. Vi veta ju alla hur mycket detta skulle ha underlättat vårt arbete. Upprepade gånger ha vi så väl från regeringen som från riksdagens partiledare blivit tillfrågade hur många medlemmar vi räkna i våra föreningar och vi ha själva genom massinsamling av undertecknare sökt ge vår rösträttspetition den största vikt och betydelse.

Allra helst skulle vi således ha velat, att alla svenska kvinnor — och varför inte alla svenska män —? hade stått eniga bakom vår fordran men för envar, som vill ägna den allra ytligaste eftertanke åt de mänskliga framstegens historia, torde det snart visa sig, att detta är fåfänga och onödiga önskningar. Det är helt enkelt inte på det sättet, som det mänskliga framåtskridandet försiggår. I stället torde sakerna regelbundet ha det förloppet, att den reformsträvan, som först framföres av en ensam man eller kvinna, i sinom tid omhändertages av ett parti och därefter, oaktat den visst inte ännu vunnit allmän tillslutning, med hjälp av landets styrelse upphöjes till lag. Det är först sedan reformen har hunnit så långt och år efter år har fått arbeta in sig i vanor och föreställningssätt, som man kan våga hoppas på att den skall kunna tillvinna sig allas gillande.

Det är på samma sätt, som vi i dessa dagar se nykterhetsvännerna arbeta på att få sina åsikter upphöjda till lagbud gällande för hela landet, fastän de mer än väl veta, att de ha flertalet av dess innevånare till motståndare. Det är på detta sätt, som i förra tider de stora religionsförändringarna försiggingo. Inte ett ögonblick lär Gustaf Vasa ha funnit nödigt att på övertygelsens väg göra alla sina undersåtar till sannskyldiga protestanter, innan han här införde protestantisk kyrkoförfattning. Man kan också lätt föreställa sig hur avskaffandet av allmänt förekommande missbruk, såsom träldom och blodshämnd, måste ha försiggått. Det har varit ett fåtal människor, som rörda av kristendomens kärlekslära, ha rest sig mot det fäderneärvda eländet. De ha framtvingat det av lag befästade förbudet, och därpå ha de gamla osederna blivit alltmer ovanliga, ja, så glömda, att man inte mer kan tänka sig, att de i detta land ha varit rådande.

Då vi nu hoppas, att den kvinnliga rösträtten skall komma att genomföras på ett liknande sätt, så vilja vi genast erkänna, att detta inte är något idealiskt tillvägagående. Hur många förhoppningar korsades inte, då kristendom genom ett kungligt eller kejserligt påbud infördes i ett land! Ivrare och drömmare lära ha väntat sig ett himmelrike på jorden. Verkligheten visade, att eftersom en så ofantligt stor massa av liknöjda och missnöjda bekännare hade tillförts den nya religionen, förblev världen just sådan den var, och de goda verkningarna framträdde först långsamt efter generationers tåliga, målmedvetna arbete.

Och vi veta, att förhållandet skall bli detsamma vid vår reform. Den dag, då kvinnorna erhålla full medborgarrätt, skall inte utmärkas av några omstörtningar. Världen skall förbli sig lik, inte bara i tio, utan kanske i hundraden av år. Om vi, i det ögonblick vi vinna vår seger, hade hela nationens kvinnor bakom oss, vore det ju en annan sak. Om alla vore tränade till att se bristerna i samfundslivet, ivriga på att avhjälpa dem, det vore en annan sak. Om alla vore färdiga att offra tid och arbete för det allmänna, det vore en annan sak. Som det nu är, måste man avhålla sig från alla stora förhoppningar. Reformen är för stor, för oerhört betydande för att genast framträda till hela sin vidd. Men jästen är inblandad i brygden, och den skall sätta hela massan i rörelse bara den får tid på sig, men till dess fordras det tålamod. Det kan till och med hända, att vi skola komma att sakna dessa dagar, då vi voro få, men alla fulla av nit, av självuppoffring, av tro.

Men till trots för att vi veta allt detta, stå vi nu här för att begära de svenska maktinnehavarnas hjälp för att förvandla de svenska rösträttskvinnornas önskemål till allmänt erkänd och efterlevd förordning, till ett led i rikets grundvalar. Och detta därför, att vi veta, att sådan är vägen. Allt det andra skall komma sedan, inte hastigt, men säkert, inte av sig självt, men genom vaksamt, målmedvetet arbete. Utan lagens hjälp kommer det däremot aldrig.

Varför vi begära vår rösträtt, det är ju närmast därför, att vi tro, att vår hjälp behövs vid genomförandet av statens stora uppgifter. Vår husmoderliga erfarenhet, vår moderliga instinkt, vi tro, att dessa ha saknats alltför länge i statsarbetet. Men nu i detta ögonblick begära vi rösträtt kanske mest för de unga kvinnornas skull. Det är många skrankor, som fallit i våra dagar, många förhållanden ha ändrats, och de unga njuta en frihet som aldrig förr. Må denna frihet bli belagd med ansvar! Må dessa unga veta, att Sverige räknar med dem! Fabriksarbeterskor som studentskor, familjemedlemmar som ensamma, må veta, att landet behöver deras omdöme, deras modiga, öppna, fria tankar. Bredvid sig själva och sina små intressen, må de se skuggan av något strängt och fordrande, se skuggan av ett fosterland som aldrig lämnar dem ur sikte, som mäter och dömer över dem och deras gärningar!

Och så ännu ett ord! Hur små än rösträttskvinnornas förhoppningar må vara, är det dock så, att våra hjärtan skälva av längtan efter att få pröva våra krafter, se vad vi kunna duga till.

Må man inte längre låta oss vänta! Vi äro arbetare, som i åratal ha hållit på att samla material till ett bygge. Vi ha grund, vi ha ritningar, vi ha sten, vi ha bruk, men vi ha inte ännu kunnat utverka oss tillåtelse att börja verket. Må den komma! Må grundstenen bli lagd! Må murarna få resa sig! Varför skall så mycken kraft förspillas i väntan? Varför så mycken iver svalna i overksamhet?

Må man låta oss komma till verket! Vi äro såningsmän, som stå vid kanten av åkern med våra påsar fulla, och våra händer öppna för att strö sädeskornet ut över åkern. Det har varit lång, kall vinter, hård nordan, frost och försenad vår. Låt oss slippa in på åkern för att gräva och så! Låt inte så mycken god vilja stängas ute från det stora arbetet! Låt inte så många nya uppslag och tankar driva bort med vinden!

Vi äro tiggerskor. Vi lida av hård tid, vi tyngas av förtvivlan, vi ha sedan år tillbaka endast hört om olyckor, vi äro nästan färdiga att digna av trötthet. Låt komma en smula glädje till oss! Låt oss möta än en gång medkänslan och barmhärtigheten. Hur härligt måtte det inte kännas att i tider utan hopp vara den, som skingrar mörkret och låter en aning av ny, oväntad lycka stråla ner över mänskligheten.

Selma Lagerlöf.

Moderata kvinnors rösträttsförening

bildades tisdagen den 15 maj i Stockholm efter föredrag av fru Lilly Hellström å ett av intresserade moderata kvinnor utlyst möte i Kvinnoklubbens lokal. Mötet öppnades av fröken Stina Quint, och till ordförande för aftonen utsågs fru Lizinka Dyrssen.

Föreningens syfte anges i första paragrafen i de på mötet antagna stadgarna, som lyder:

> Föreningen har till syftemål att vid sidan av Föreningen för kvinnans politiska rösträtt, men oberoende av denna, verka för att svensk kvinna må erhålla politisk rösträtt och valbarhet på samma villkor som svensk man dock med ett för kvinnan högre åldersstreck, som för varje valperiod automatiskt faller, tills den för mannens politiska rösträtt och valbarhet stadgade åldersgränsen uppnåtts.

Enligt stadgarna skall föreningens styrelse bestå av 9 ordinarie medlemmar och 3 suppleanter. Valda blevo: fru Lizinka Dyrssen, ordförande, fru Gertrud Törnell, d:r Alexandra Skoglund, fröken Stina Quint, fru Lilly Hellström, fröken Anna Lagerberg, fru Anna Forsell, fröken Torborg Bäckström och fröken Inger Sundelius. Till styrelsesuppleanter utsågos: fröken Hilda Hult, fröken Anna Sjöstedt och fru Ruth Schürer von Waldheim, till revisorer fröken Ida Blomstedt och fru Anna Fries samt till revisorssuppleanter fröken Ingrid Jæger och fröken Ingrid Sundström.

A.-B. JOHN V. LÖFGREN & C:o
Kungl. Hofleverantör
Rikst. 429 **Fredsgatan 3, Stockholm.** A. T. 5048
Sveriges äldsta, största o. bäst renommerade specialaffär i Siden- & Ylle-Klädningstyger
Prover t. landsorten sändas gratis o. franco.

Det stora rösträttsmötet i Auditorium.

En imponerande demonstration för kvinnorösträttsfrågans lösning vid innevarande års riksdag.

Söndagen den 13 maj kommer förvisso att stå inristad som en märkesdag i den svenska kvinnorösträttsrörelsens historia. Då samlades nämligen män och kvinnor i Stockholm till ett av de mest imponerande rösträttsmöten, som någonsin ägt rum i Sverige, vittnande om ett brinnande intresse för och en stark vilja att stödja frågan om kvinnornas medborgarrätt, när den inom kort kommer under riksdagens behandling. Som inbjudare till mötet stodo, utom Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt och Stockholms F. K. P. R., styrelserna för Fredrika-Bremer-Förbundet, Vita Bandet, Akademiskt bildade kvinnors förening, Sveriges folkskollärarinneförbund, Föreningen Frisinnade kvinnor, Södra K. F. U. K., Föreningen G. C. I., Soc.-dem. kvinnornas samorganisation, Soc.-dem. kvinnornas centralstyrelse, Sthlms allm. kvinnoklubb, Sthlms södra soc.-dem. kvinnoklubb, Kvinnliga kontorist och expeditföreningen, Kvinnliga tandläkareklubben och Kvinnliga telefontjänstemannaföreningen.

Biljetterna voro slutsålda långt i förväg och i trots av att Stockholms största lokal anskaffats måste massor av folk vända vid dörrarna och långt före den utsatta tiden var Auditorium fullsatt av en representativ samling, bland vilka märktes justitieministern Stenberg, civilministern von Sydow, finansministern Carleson och sjöministern Hans Ericson samt åtskilliga medlemmar av riksdagens båda kamrar.

Mötet blev inte bara en högtidlig och vacker fest, utan det gav även ett fullödigt uttryck för kvinnornas krav på medborgarrätt och medborgaransvar. Man visste att bakom detta krav stodo som en fast mur alla de landsbygdens kvinnor, som inte själva kunde närvara vid mötet, och när de olika föreningarnas rösträttsstandar buros in av vitklädda studenter och bildade en solskimrande fanborg uppe på estraden, då gick som en våg av rörelse genom de församlade skarorna, och den allmänna hänförelsen tog sig uttryck i stormande applåder. Estraden var vackert dekorerad med svenska flaggor, mot vilka rösträttens gula och vita standar avtecknade sig, samt med blommande växter i samma färger.

Sedan Landsföreningens ordförande, fröken Signe Bergman, hälsat de närvarande välkomna, och därvid särskilt vänt sig till regeringens och riksdagens medlemmar samt de representanter för landsortens föreningar, som infunnit sig, uppläste fru Ann Margret Holmgren det anförande, som Selma Lagerlöf sänt till mötet, emedan hon varit förhindrad att själv infinna sig, och som återfinnes på annat ställe i dagens nummer.

Ordet överlämnades därefter åt aftonens talare, vilka representerade samtliga politiska partiriktningar samt det kristligt sociala arbetet.

Grevinnan Louise Stenbock

gav i korta drag en retrospektiv bild av den svenska husmoderns ställning under forna tider. Hon hade då haft en mycket större betydelse i socknen än vad senare blev fallet, och behovet av politisk rösträtt har nu blivit mer än en gång kännbart. Men medan kvinnorna arbetade för rösträtten, gjordes den till en partisak, och från högermännen utgick den parollen, att det var oklokt och skadligt att arbeta för kvinnorösträtten. Somliga av de kvinnor, som läste om dess landsfördärvliga inflytande, avföllo, men en del stod modigt kvar på sin plats i arbetet för den sak, som de från början ansett som en naturlig följd av den utvidgade rösträtten för männen. Under dessa långa år, då de inte bara arbetat för rösträtt, utan för lyckligare levnadsvillkor för kvinnor i allmänhet, ha de kommit till insikt om, vilken lycka det var för deras egen utveckling och politiska mognad, att de ej läto de andra kvinnorna ensamma arbeta sig fram till ett mål, vars vinnande vore till gagn för alla. Förhållandena omkring oss ha åter gjort frågan brännande, och plikten bjuder att inte någon kvinna, vilket parti hon än må tillhöra, ryggar tillbaka för ansvaret. Högerkvinnorna gilla i allmänhet rösträttens idé, och under det partipolitiska valarbetet ha de blivit uppmuntrade och stödda av sina manliga kamrater.

Det skall också sägas att ansvaret är tungt för de män, som skola föra till seger en så genomgripande författningsändring. Inför sådant ansvar och svårigheterna av dess påtagande, ville talarinnan påminna om Louis de Geers ord i Riddarhuset den minnesrika decemberdagen 1865, då representationsförslaget där bifölls av adeln: "Om följderna av förslagets förkastande vill jag för övrigt icke yttra mig, ty jag erkänner min oförmåga att dem beräkna. Icke heller vill jag nu vädja till ridderskapets och adelns känslor, ty jag vet att de icke behöva stämmas högre. Jag vet, att om ridderskapets och adelns övertygelse vänder sig till förmån för förslaget, så skall icke brist på känsla för fädernelandets krav hindra ridderskapet och adeln att vinna den svåraste av alla segrar — segern över sig själv."

Kvinnorna ha alltid visat förståelse för männens och landets angelägenheter, och när de nu vädja till männen, är det att hoppas, att de skola möta samma förståelse, som de själva visat. Kvinnorna äga inte bara modet att offra sig, utan också modet att leva för ett fritt land.

Fru Agda Östlund

gav en enkel och gripande skildring av arbetarkvinnornas kamp under dyrtidens tryck och framhöll hurusom rättssynpunkten för kvinnorna alltid varit det avgörande, ehuru mellan dem och Första kammaren ett stort svalg varit befäst. Kvinnorna ha fått känna att rättfärdighetskravet inte var nog, utan att det måste stå makt bakom rätten, och de blevo bättre förstådda, när de togo sin tillflykt till partierna. Genom världskriget har kvinnornas rösträttsfråga förts med i den lavin, som rullat över världen, och det har visat sig, att kvinnorna besitta en lika hög grad av medborgaranda som männen och att de äro lika mogna i politiskt avseende.

Talarinnan övergick därefter till de synpunkter arbetarkvinnorna måste ställa på rösträtten, och hon hävdade då med kraft, att så länge de streck, på vilka arbetarna stupa, ännu gälla, blir kanske kvinnornas rösträttsfråga endast en reform på papperet. Alla värden byta i dessa dagar form, och det gäller att ställa kraven högre. Arbetarkvinnorna stå mobiliserade mot den svält och nöd, som hotar, och deras kamp mot dyrtid och bostadsnöd borde i de styrandes ögon vara en lika fosterländsk gärning som att arbeta i ammunitionsfabrikerna. Talarinnan fann det lyckligast, om man påmindes om fosterlandet, inte bara när det gäller det yttre försvaret, utan även när det gäller de inre angelägenheterna, och ännu en gång skulle det kunna besannas att: "Det folket är gott i sin innersta rot, och går man det till mötes, så kommer det emot."

Fru Östlund avslutade sitt anförande med att erinra om de ord Ann Margret Holmgren en gång fällt, "att vi i politiken skulle sätta in vårt modershjärta". Det har hitintills varit lösen för kvinnornas rösträttskrav, och än en gång vädja vi till riksdagen att ta emot vad vi bjuda. Det är ju vad världen bäst av allt behöver i närvarande stund.

Fru Agnes Ingelman

erinrade om att broderskapstanken är grundtanken i den evangeliska förkunnelsen. Man använder sig av det goda och de förmåner samhället ger, utan att förstå, att allt detta förpliktar. En förskjutning av själva samhällsgrunden har i vår tid ägt rum, och medborgarlivet förlöper på ett annat sätt än förr. Om religionen skall bli en rättfärdighetens princip bland människorna, får man inte dra sig för de uppoffringar, som kampen mot det onda måste innebära. Kvinnorna känna att de måste vara med i samhällsarbetet. Genom industrialismen slungades de in i Grottekvarnen, men de ha likväl inte fått ha ett ord med, när de lagar stiftats, som reglerat deras verksamhet och deras barns framtid. Talarinnan omnämnde därefter några av de lagar, som intimt beröra kvinnornas intressen, men ändå behandlats och avgjorts endast av män. Våra lagar ge inte kvinnorna något effektivt skydd, och mest upprörande är den ogifta kvinnans rättslöshet. Den gudomliga idén kan inte förverkligas, om inte kvinnorna komma i åtnjutande av alla samhällets rättigheter. Männen kunna inte alltid förstå kvinnornas krav, men kanske skulle de finna samhället bättre tryggat mot inre och yttre stormar, om kvinnorna hade medbestämmanderätt i statens angelägenheter.

Fru Anna Wicksell

inledde sitt anförande med den förhoppningen, att det var sista gången kvinnorna kommo tillsammans för att tala rösträtt. En demokratiens våg går genom Europa, den bäres av nöd och brist, och bakom den stå hungrande människor. Bland de reformer, som krävas, är även kvinnorösträtten, och om de styrande, som fått lära sig ödmjukhet inför livsmedelspolitikens svårigheter, bevilja detta krav, så beror det inte på att reformen i deras ögon är den viktigaste, utan att den kostar minst. Den civila värnplikten kan inte heller tillämpas, utan att man måste framhålla, att i fråga om skyldigheter äro män och kvinnor likställda, men inte i fråga om rättigheter. Det är inte mot den börda man vill lägga på dem, som kvinnorna resa sig, utan mot den ringaktning, som ligger bakom. Kvinnorna sträva efter allt, som kan ge dem full mognad som människor, och hel människa blir man inte utan att vara medborgare.

Motståndet mot kvinnorösträtten karaktäriserade talarinnan såsom varande av två slag: det maskulina motståndet, som inte innehåller en enda logisk slutledning, utan är en känslosak, samt det konservativa motståndet, som bygger på statsnytteprincipen. Men den principen har man sällan sett förverkligad. När den uppgivit motståndet mot allmän rösträtt för män, förstår man inte varför den tillslutit dörren för kvinnorna. Rösträttens största betydelse var enligt talarinnans mening att ansvaret för statens väl är uppfostrande och mognande. Genom att vi själva styra gå vi framåt, genom att bli styrd har ingen människa lagt en enda tum till sin växt. Det är nödvändigt att kvinnorna lära sig de samhälleliga dygderna, ty kvinnan utanför staten är en död vikt, och de måste lära dem för sin egen skull, för männens skull, och för det samhälle, som är både mäns och kvinnors.

De olika talarna belönades med ihållande och kraftiga applåder, varefter fröken Signe Bergman uppläste följande resolution, som av de närvarande enhälligt antogs:

Det politiska medbestämmandet betyder för kvinnorna en rätt och en plikt. Vi fordra rätten för att själva kunna bevaka våra och våra barns intressen. Vi fordra för att under medborgerligt ansvar kunna tjäna vårt land.

Vi begära att regering och riksdag i år besluta att tillerkänna svenska kvinnor fullt politisk medborgarskap på samma villkor, som äro gällande för svenska män.

D:r Karolina Widerström uppläste därefter namnen på alla de orter, varifrån instämmanden i resolutionen insänts samt alla till mötet inkomna hälsningstelegram, som återfinnas på annat ställe i dagens tidning. Den stämningsfulla och högtidliga festen, som säkert av alla skall bevaras i ljust och vackert minne, avslutades med att fröken Gerda Frisell, ackompanjerad av fröken Karin Lönnegren, sjöng Stenhammars Sverige, som av publiken stående åhördes.

G. H. E.

*

Instämmanden i resolutionen hade ingått från lokalavdelningar av F. K. P. R. å följande orter:

Alby, Alingsås, Aneby, Avesta-Krylbo, Arboga, Arvidsjaur, Arvika, Askersund, Bestorp, Boden, Bollnäs, Bomhus, Borlänge-St. Tuna, Borås, Broby, Brunskog, Bräcke, Charlottenberg, Degerfors, Edane, Eksjö, Eskilstuna, Falkenberg, Falköping, Falun, Filipstad, Flen, Forshaga, Funäsdalen, Färgelanda, Färila, Göteborg, Götlunda, Hallsberg, Hammerdal, Hanebo-Kilafors, Hede, Hedemora, Hedeviken, Hjo, Huddinge, Hudiksvall, Husum, Häggenås, Hälsingborg, Härnösand, Hörby, Johannishus, Järpen, Jönköping, Kalmar, Karlshamn, Karlskoga, Karlskrona, Karlstad, Katrineholm, Klippan, Kil, Kiruna, Kopparberg, Kristianstad, Kristinehamn, Krokstrand, Kumla, Köping, Köpmanholmen, Laxå, Lidköping, Lillherrdal, Linköping, Linsäll, Lit, Ljusdal, Ljusnedal, Luleå, Lysekis, Långåskans, Malmö, Malung, Mariestad, Marstrand, Mellerud, Mjölby, Motala, Munkfors, Mölnlycke, Nora, Norberg, Norrahammar, Norrköping, Nyköping, Orsa, Oskarshamn, Persberg, Ragunda, Ramsele, Ronneby, Råneå, Rönninge-Tumba, Sala, Sandviken, Sikås, Simrishamn, Skara, Skellefteå, Skutskär, Sköldinge, Sprängsviken, Strängnäs, Strömstad, Stöde, Sundsvall, Surte, Sveg, Sävsjö, Söderköping, Södertälje, Sölvesborg, Tomelilla, Torshälla, Tranås, Trollhättan, Trälleborg, Tännäs, Uddevalla, Ulricehamn, Umeå, Uppsala, Vadstena, Valdemars-

vik, Vara, Varberg, Vaxholm, Vetlanda, Vifstavarv, Vimmerby, Visby, Vänersborg, Västerås, Västkinde, Växjö, Ytterhogdal, Ystad, Åtvidaberg, Älvsjö, Ängelholm, Örebro, Östhammar och Öxnered.

Instämmanden hade ingått även från en del andra sammanslutningar, nämligen från:

Vita Bandet i Alingsås, Vita Bandet i Eskilstuna, Eskilstuna socialdemokratiska kvinnoklubb, Frisinnade kvinnor i Falun, Vita Bandet i Falun, Männens förbund för kvinnans politiska rösträtt i Färgelanda, Kvinnogillet i Motala, Moderata kvinnoförbundet i Motala, Vita Bandet i Motala, Ronneby socialdemokratiska kvinnoklubb och Vita Bandet i Vänersborg.

Göteborgs F. K. P. R.

anordnade den 13 maj ett opinionsmöte i K. F. U. M:s stora sal med friherrinnan Ebba Palmstierna från Stockholm och fru Anna Karlsson, Göteborg, som talare. De närvarande instämde enhälligt i den resolution, som antogs på Stockholmsmötet i Auditorium.

Hälsningstelegram

till mötet i Auditorium den 13 maj.

En snar seger brukad med världsmedborgarkänslans storsyn önskas Sveriges kvinnor av

Ellen Key.

Rättvisan har en obetvinglig makt även i politiken. Därför äro vi fast övertygade att de svenska kvinnornas krav på full medborgarrätt inom en snar framtid kommer att uppfyllas. Starkare och framtidsrikare skall vårt folk bliva den dag då detta sker.

Männens förbund för kvinnans politiska rösträtt
Jakob Pettersson.

Måtte 1917 års riksdagsmän, Sverige till gagn, göra de svenska kvinnorna deras rätt.

Styrelsen för lokalavdelningen i Kristianstad med omnejd av Männens förbund för kvinnans rösträtt genom
August Bruhn.

Malmöföreningen av Männens förbund uttalar sin anslutning.
Nyström.

Liberala samlingspartiets förtroenderåd, av viktiga angelägenheter förhindrat att efterkomma eder inbjudan, sänder sin hälsning under förhoppning att eder rättvisa sak nu må föras fram till seger.

Maatte frihetens vaar bringe Sveriges kvinder stemmeret.
Landskvindestemmeretsforeningen.

Kvindestemmeretsforeningens klub følger med sine bedste önsker de svenske kvinders arbeide for stemmeretten.
Othilde Utheim,
formand.

Norske Kvinders Nationalraad hilser de kjæmpende svenske kvinder. Nu kommer vaaren med seir for alt som har livets evige ret.
For Norske Kvinders Nationalraad.
Karen Grude Koht.
Sekretær.

Om ödet vil binde
den kraft, som vil frem — Om isnende vinde
er farlig for træernes knopper og markernes blommer —
sommeren kommer — sommeren kommer!
Nico Hambro
Formand i Norske Kvinders Nationalraad.
Köbenhavn 11 maj.

Hjertelig hilsen til mötet. Eders tusindstemmige krav om fuld menneskeret maa nu bli hört. Ikke kan vi længer savne eders evnerike medvirke inden Nordens kvindelige statsborgeres ring.
For Norsk Kvindesaksforening
Randi Blehr.

Ingensinde er kvinders borgerret og borgerplikt av den nödvendighet for nationerne som i kommende tid. Hilsen fra fredsforbundet.
Randi Blehr.

Vi følger i dag vore svenske söstre med önsket om et lykkeligt resultat for kvinders stemmeret.
Norges lærerindeforbund
Anna Rogstad.

Med varmeste interesse og sympati følges i dag de svenske kvinder i deres kamp for stemmeretten.
Kristiania kvindelig handelsstands forening ved formanden
Marie Östbye.

Sikker paa retfærds sejr sendes eder bedste önsker og forhaabninger.
Fredrikke Mörck.

Danske kvindeforeningers valgretsforbund udtaler önsket om at svenske kvinders energiske arbejde stöttet af vore dages hurtige udvikling maa före till en snarlig velfortjent sejr.
Eline Hansen,
formand.

Dansk kvindesamfund, som fra 1887 til 1915 gik sin tiggergang om borgerrettigheter, ser med længsel hen til den dag, da svenske kvinder slaar fölge paa den frie bane.
Astrid Stampe-Feddersen,
formand.

Til de svenske Kvinder!
"Dansk Landsforbund for Kvinders Valgret" sender de hjærteligste önsker om, at Sveriges Kvinder snarest mulig maa opnaa den Valgret de saa længe har kæmpet for, og som de i saa fuldt Maal fortjener.
Elna Munch,
Formand.

Gid svenske kvinders röstret snart maa vere en fuldbyrdet kendsgerning, et skridt nærmere maalet — rettens sejr over magten!
For Danske Kvinders Nationalraad,
Henni Forchhammer,
formand.
Clara Tybjerg,
udl. Sekretær.

"Nordisk Kvindesagsnævn i Danmark" stiller sig ved svenske Kvinders Side i deres retmæssige Krav om samme politiske Frihed, som Kvinder i alle de andra nordiske Lande nu har opnaaet.
Björg Blöndal. Henni Forchhammer.
Gyrithe Lemche. Astrid Stampe-Feddersen.
Clara Tybjerg. Louise Wright.
Thora Daugaard,
sekr.

We members of Finlands lantdag express fervent hope that full citizenship will soon be granted to Swedish women.
Jenny af Forselles, Annie Furuhjelm, Lucina Hagman, Vera Hjelt, Tekla Hultin, Evelina Alakulju, Ida Yrjö-Koskinen.

Recevez meilleurs voeux de succès et l'assurance sincère de nos vifs sentiments sympathiques.
Kvinnosaksförbundet Unionen.

We hope that the men of Sweden at last pressed by the wave of liberty now rolling over Europe no longer shall deny votes for women.
Finlands kvinnors nationalförbund.

To the Swedish women sincere wishes for success in the struggle for full rights of citizenship.
Finsk kvinnoförening,
Ilmi Hallsten.

With sympathy and admiration with you in your fight for woman's suffrage, convinced that justice will soon conquer we send you our encouraging sisterly good wishes.
Suomalainen naisliitto.

Utvidgade arbetsområden för kvinnor.

För dem, som arbetat socialt och tagit kännedom om kvinnors arbetsförhållanden och möjligheter, har det varit en källa till sorg och harm att se, hur otaliga skaror av bildade unga kvinnor, som kommit in i kontorsarbetet, i statens verk och på flera andra håll, stannat på en punkt och sedan inte kommit vidare. Kvinnliga ledareplatser höra ännu till sällsyntheterna, och vetskapen om att man endast kan nå en viss gräns och sedan inte komma längre måste verka i högsta grad hämmande på den personliga utvecklingen. Frånvaron av den sporre, som ligger i utsikten till bättre levnadsförhållanden och allt större fackutbildning, alstrar lätt slöhet i och olust för arbetet, vilket kan verka ödesdigert för en hel kår.

De, som alltid haft till synpunkt kvinnornas mognad och personlighetsutveckling, ha länge dryftat möjligheten av nya och bättre gynnade arbetsfält för kvinnor, där de ha möjligheter att genom egen duglighet nå långt och där man samtidigt tillvaratar deras naturliga fallenhet för ett visst yrke. Tanken utmynnade i ett förslag att bilda en kvinnlig högre yrkesskola, och Fredrika-Bremer-Förbundet tillsatte så i början av detta år en kommitté, som skulle verkställa utredning och inkomma med förslag.

Kommittén har arbetat under högtryck, och man har nu hunnit så långt att den av densamma framlagda planen till hösten kommer att förverkligas. Den princip, som legat till grund för det hela, har varit att ge kvinnorna kvalificerad utbildning i praktiskt arbete och att genom detta nå två mål: arbetsglädje och en god utkomst. Såsom ett första område valde man beklädnadsyrket. Detta har ju sedan urminnes tider varit ett kvinnligt yrke; den svenska hemslöjden visar dessutom att de svenska kvinnorna av naturen äro begåvade med händighet och god smak. Man har därtill på detta område möjligheter att nå en synnerligen god inkomst. Inom sömnadsbranchen har det inte varit möjligt att få några statistiska siffror, men från textilindustrin visar statistiken att över 50 proc. av arbetsledarna äro av utländsk härkomst. Finge de unga kvinnorna kvalificerad utbildning och yrkesskicklighet, skulle de kunna uppta tävlingen med den utländska arbetskraften.

Pamelas val.

Två brev lågo på skrivbordet i Pamelas eleganta pensionatsrum, då hon kom in efter fyra timmars strövtåg tvärs igenom Stockholm. Hon slängde av sig sin långa skinnkappa, ena handsken på en stol vid dörren, den andra på skrivbordet, mårdmuffen på sängen och boan bredvid den på golvet.

Brevet hemifrån såg ganska tjockt ut — det andra var ett bjudningskort från morbror kommendörkaptenen — helt formellt — men brevet hemifrån var från mamma, och inuti låg ett smalt kuvert med amerikanskt frimärke och Jakobs ordentliga, flytande handstil på adressen. Själv hade Pamela icke för vana att skriva brev i onödan, hon telefonerade — mest ilsamtal, då det dröjde över kvarten, innan linjen var klar till Göteborg, men mamma var gammaldags förstås och tyckte bättre om att få ordentliga besked skriftligen.

"Min lilla Nene", skrev hon nu — det var barnkammarnamnet, som användes ibland vid mera hjärtgripande tillfällen — "Som du ser av Jakobs brev, har han lämnat Pittsburg och med 'Stockholms' nästa tur tänker han kunna resa till Göteborg. Vi vore allt bra glada, om du ville komma hem till oss nu, så att vi inte alls behövde oroa oss över, att du kanske inte skall hinna hit till Jakobs ankomst. Visserligen *kan* 'Stockholm' bli uppehållen i Kirkwall, men det är ingenting att räkna med. Bäst vore om du packade och reste, då du fått mitt brev, icke omedelbart, min lilla flicka, ty jag vet av moster Bea, att du skall på middag dit som i morgon, men dagen efter, med förmiddagståget — vad skall det tjäna till att fara på natten? Pappa säger också, att du nu fått 500 kronor sammanlagt, och det kan du väl ändå icke ha gjort av med på knappa tre veckor? Jag *frågade* pappa hur mycket pengar han givit dig, annars hade jag nog inte fått veta det. Jag missunnar dig inte att ha lite roligt i Stockholm, lilla barn, men det vore *fatalt* om din fästman skulle hinna före dig. Alla hälsa dig så innerligt hjärtligt och mest din

tillgivna moder
Bessie Warolin,
f. Mackensie."

Pamela smålog med brevet i handen mot vårhimlen utanför fönstret. Den lustiga vanan, som modern hade att alltid undertecknа med hela sitt namn plus sitt ärorika skotska flicknamn, roade henne lika mycket för var gång den mötte henne.

Jakobs brev borde hon förstås också läsa. Men resa hem — nu — när hon nyss upptäckt, att Stockholm också var en beboelig stad, fast inte så bra som Göteborg. Hon öppnade handväskan och tog fram plånboken: en tia och en femma samt en pappersetta, den stockholmarna behagade kalla hagalundstia. Inte kom hon hem på det? Det var förstås den där lilla spekulationen, som Hans Tobiasson narrat henne till. Hon hade spelat på baisse, lumpna 300 kronor hade rukit — och de skulle nog komma igen, vänta bara, vänta.

Pamela satte sig vid skrivbordet och övertänkte situationen i fem minuter. Inte för Jakobs skull, men för föräldrarnas ville hon resa hem, men inte före måndag i nästa vecka. Till dess kunde hon väl få en hundralapp till? Så beställde hon il till Göteborg, innan hon klädde sig till middagen hos morbror kommendörkaptenen.

Pamela förstod aldrig varför hon gjorde ett ovanligt intryck på folk, men hon hade så småningom räknat ut, att det var dels därför att hon tänkte ganska klart och sade vad hon tänkte, dels därför att hon onekligen såg ganska bra ut. Hon var icke ett spår egenkär, men hon visste, att hon hade den mackensieska typen med stora blå ögon och en varm ton i hyn, rak näsa, vita jämna tänder och nötbrunt hår, som fick kopparglans i solen. Hon glömde ofta bort den mackensieska typen, och hon ville aldrig pryda upp den med några eleganta kläder, men hon var nöjd och mer än nöjd med sitt klara förstånd. Kläderna skaffade mamma Bessie, och dem bar hon ibland, men icke alltid. Dock, hos morbror kommendörkaptenen gick det icke an att vara annat än elegant. Men vid middagen schockerade hon återigen sina stockholmssläktingar. Under sina irrfärder på Söder hade Pamela träffat en sjuksköterska, som hon kände och som tagit henne med till ett hem för ogifta mödrar med barn. Hon var tokig i små barn, köpte därför leksaker och karameller åt dem i massa. Hon lyssnade begärligt till de brokiga livsöden, som viskades i hennes öra om hemmets skyddslingar. Och nu berättade hon några vid kommendörkaptenens middagsbord och slutade med att yrka på att samhället ställde in sig på polygami. En öppet och ärligt ordnad polygami för svenska folket i stället för att som nu...

— Pamela, sade morbror kommendörkaptenen strängt, och moster Bea — det var Pamelas riktiga moster — fäste bedjande sina blå mackensieögon på systerdottern. Sällskapet för övrigt satt ganska häpet, men Hans Tobiasson, som var släkt på kommendörkaptenens sida, var omåttligt road.

— Skål, Pamela, sade han och drack med henne till morbroderns stora lättnad, ty då kunde hon icke tala på två minuter, — du borde verkligen visas för pengar. Till och med i Göteborg skulle de säkert betala en krona för att få se dig och kanske också höra dig tala.

Efter middagen, som lyckligtvis varit endast en trängre släktbjudning, tog Hans To-

Klart är att för inträde uti den högre yrkesskolan måste krävas en både omfattande och långvarig föregående utbildning. Denna kan för dem, som så önska, vinnas inom den yrkesskola och den ateljé, som äro förbundna med den högre yrkesskolan, och där man antingen kan tillbringa hela sin lärotid eller ock få komplettera sin på andra håll förvärvade utbildning.

Yrkesskolan är 2-årig med det praktiska arbetet fördelat på tre olika linjer: klädningssömnad, kappsömnad och linnesömnad, samt en teoretisk utbildning jämsides med den praktiska, uti materiallära, yrkesekonomi, hygien och samhällslära.

Efter denna grundläggande utbildning följer så en period av träning i yrket d. v. s. av arbete på syateljé, vilken period för den, som syftar till den högre utbildningen, erfordrar en tid av minst tre år. Detta arbete är emellertid avlönat, så att vederbörande under denna period av sin utbildning kan försörja sig själv.

Högre yrkesskolan har förmånen att få med sig inorganisera en redan — sedan hösten 1916 — i gång varande ateljé, som erbjuder den speciella fördelen att, på samma gång som där bedrives fullt rationellt yrkesarbete, undervisningssynpunkten aldrig släppes ur sikte.

Sedan dessa "gesällår" äro genomgångna, är vederbörande mogen att vinna inträde i den högre yrkesskolan, som har till mål att till arbetsledare eller yrkeslärare utbilda dem som därtill ha begåvning och håg. Kursen är minst 1-årig och undervisning meddelas i följande ämnen: sömnad med mönsterkonstruktion, kostymhistoria och fackteckning, materiallära, verktygslära, fysik och kemi, ekonomilära, hygien, pedagogik och metodik samt samhällslära.

Som härav framgår erhåller den blivande arbetsledaren resp. yrkeslärare en allsidig och grundlig utbildning, såväl teoretisk som praktisk.

Den av kommitterade uppgjorda planen är granskad och gillad av några av våra främsta arbetsgivare i branschen, vilka även konstaterat att behovet av en sådan utbildning, som här avses att bereda, är synnerligen stort.

Tydligen har denna kvinnliga yrkesskola en plats att fylla både ur kvinnosakssynpunkt och ur nationell synpunkt, och slår företaget lyckligt ut, får man hoppas att det utvidgas till att omfatta även andra områden av kvinnligt yrkesarbete. Kan man höja arbetsglädjen, yrkesskickligheten och även levnadsstandarden hos stora skaror av unga svenska kvinnor, då har man därmed gjort en verkligt samhällsgagnelig gärning.

G. H. E.

Nybygge och nyodling.

Solen lyser med den betagande vårglans, som oemotståndligen framkallar förhoppningar hos den, som ännu kan hoppas, och smärtestygn hos den, som icke kan det — kontrastens lag har så stor betydelse för känslolivet.

För oss alla finns den skärande dissonansen mellan vårens förhoppningsfulla fägring och det fortsatta, ännu alltjämt endast tjocknande krigsmörkret med allt vad därtill hör. Utan hopp äro vi dock icke med avseende på detta mörker. Det finns hos oss nu — efter mycket tal, som vi både lyssnat till och deltagit i — en förbidande tystnad. Vi spana, trots allt, efter freden.

Litet eller intet veta vi om hurudan den blir. Ett blott är tydligt. Huru man än kommer att förfara med staternas *landgränser: status quo ante* såsom krigets resultat är *i andra avseenden* en omöjlighet. Det kommer att krävas nybygge och nyodling inte blott materiellt, utan politiskt, kulturellt, andligt.

Likaså är i den ovisshet, som råder, med de olika tolkningar av nya krav och behov, som göras, ett visst: i nybygget och nyodlingen måste kvinnorna taga del.

Att kvinnan är fysiskt svagare än mannen har icke hindrat, att kvinnan hos vissa folk fått utföra det tyngsta arbetet. Hurudan skall arbetsfördelningen bli efter kriget, och hurudan den ekonomiska värderingen av kvinnogärning i mans ställe och kvinnogärning i hemmet? Det är en näraliggande och påtaglig fråga bland de många djupare och mer komplicerade som röra världshändelsernas och det genom dem inträdda tillståndets inverkan på kvinnornas ställning.

Lycklig är den, som när våren kommer, har något att hoppas på. Den svenska kvinnorösträttsrörelsens medlemmar höra i detta nu till dem, som hoppas. Skall hoppet förflyktigas, så som när i dessa dagar en om vinterns isar påminnande vind plötsligt drager fram och driver bort den ljuvliga vårdrömmen? Vi veta det ännu ej. Vi veta blott, att hoppet finns i detta ögonblick. På det sätt, som den kvinnliga rösträttsfrågan just nu är "aktuell" hos oss, har den ingen gång förut varit. Voteringssiffrorna ha ännu ej givit utslaget — det utslaget *kan* ännu bli nekande i stället för jakande — men *ett* utslag är redan givet: i det allmänna medvetandet. I människornas sinnen är segern redan vunnen. Det medvetandet fyllde hela opinionsmötet på Auditorium i Stockholm den 13 maj. Omöjligt att läsa därom i dagspressens redogörelse, utan att beröras av segertoner, som klingade igenom anförandena och måste ha genombävat alla närvarande. Svalare, ja, alldeles utan känslobetoning, men lika faktiskt, avspeglar sig övertygelsen, att kvinnans rösträtt nu skall genomföras, i yttranden man och man emellan utanför de särskilt intresserades krets, ja, till och med i förut kraftigt avståndstagande högertidningars förändrade ton. Vi stå invid målet — därpå är knappast att misstaga sig.

Målets vinnande röjer undan vissa *omöjligheter* och ger vissa *möjligheter. Verkligheterna* måste sedan vinnas steg för steg, ja, mer än så: verkligheterna måste skapas stycke för stycke. Icke mindre utan mera måste vi sedan anstränga oss. Men vi tro och hoppas, att kraften skall växa med uppgiften. De av oss, som förut icke sparat sig, se emot en tid, då positivt samhällsarbete och fjärrsyftande mål skola omfattas av många, som förut egoistiskt gått i ring kring sina egna och sina anhörigas trångt sedda intressen — även där tiden kommer att fyllas med samma *sysselsättning* som förut, kommer *belysningen* över samma sysselsättning att bli en annan, och den blir mindre än förut en godtycklig privat ensak.

De av oss — till dem räknar sig undertecknad — som mindre i handling än i övertygelse förmått utbilda sitt *samhällsmedvetande som kvinna,* få en hjälp och en kännbar sporre gentemot den försoffning, som så lätt lagt sig till ro på den traditionella kvinnliga ställningen *utanför* männens värld. Den världen är icke ett sagoland, där man får vad man önskar blott genom att räcka ut handen. Fast mer är den en mödornas och lidandets värld, men också det bärande ansvarets och den allvarsamma pliktlyckans väg.

Arbete är för kvinnan som för mannen varken ett blott bihang till eller ett blott surrogat för "lyckan". Vi äro ej dåraktiga nog att önska oss utslitande jäkt i stället för en ro, som behöves. Men det finns i så alltför många kvinnors liv något av maklighet och egoistisk känslolyx. Där är så alltför mycket av romankultur och kelande med sig själv.

Människor — män och kvinnor — men ännu mer tidningar, som stå fjärran från kvinnorörelsen, ha i allt tal om rösträttsrörelsen liksom om kvinnorörelsen över huvud brukat röra sig med ett schema, som är *oss bäst* bekant från det hållet, medan vi sett rätt lite motsvarighet därtill i verkligheten. Detta schema har många drag, där vi med bästa vilja inte äro i stånd att känna igen oss själva, bl. a. en generell avoghet mot männen och ohåg att erkänna deras förtjänster, underligt blandade med överskattning av "mansarbete" i motsats mot "kvinnogärning". I verkligheten är ju den enas ståndpunkt och känslosyn i detta avseende icke den andras lik, redan av det skäl, att individuell läggning och individuell erfarenhet i så hög grad skifta hos den ena och den andra. Men ljusare eller mörkare, framvuxen ur en "manlig" intellektualitets eller kvinnlig känslas krav — båda kunna för övrigt förenas hos samma person — är vår strävan alltid — här vågar man generalisera — buren av önskan om vidsträcktare samarbete och rikare, fylligare samliv mellan män och kvinnor både i hem och samhälle.

Vi, som arbetat för kvinnans rösträtt, tro och hoppas, att dennas genomförande, så naturligt på den punkt, där vi nu stå, skall visa sig kraftigt befordra kvinnornas samfundssolidaritet.

Lund den 22 maj 1917.

Hilma Borelius.

Lotten von Kræmers gravvård avtäckt.

Lördagen den 12 maj avtäckte samfundet De nio på Uppsala kyrkogård en minnesvård över Lotten von Kræmer, vars medaljong visar ett ungdomsporträtt av författarinnan, modellerat av skulptören Carl Eldh. Högtidligheten försiggick under mycket enkla former, och en lagerkrans med blågula band nedlades vid graven av samfundets skattmästare, redaktör Karl Wåhlin.

---

biasson Pamela med sig in i sitt rum. Han bodde inackorderad hos kommendörkaptenen, och som alla dörrar i våningen stodo öppna, kunde det inte anses opassande, att de drogo sig tillbaka från de andra en stund. Han satte henne i sin skinnstol, gav henne en Péra med guldmunstycke och tog fram sin fotografisamling i album och askar. Han var ivrig amatörfotograf och mycket skicklig. För övrigt väntade han sig alltid något av Pamela — hoppades också något omedvetet i sitt hjärta.

Pamela föraktade smått amatörfotografer — det var verkligen ingen sysselsättning för en vuxen karl att springa omkring efter "motiv", men Hans intresserade henne. Han studerade estetik på lediga stunder, och det hade han många, och Pamela, som aldrig vågat närma sig denna vetenskap, ville gärna höra om allt möjligt, som hon sade.

Hon kunde konsten att lyssna, icke därför att hon odlade den som konst, men därför att hon var omedelbarheten själv och gick med hela sin själ upp i den människa eller den sak, som intresserade henne.

— Jag skall resa hem snart, sade hon till Hans. Mamma har skrivit och bett mig särskilt. Jakob kommer hem från Amerika i dagarna, se.

— Så tråkigt, sade Hans Tobiasson uppriktigt och varmt.

— Ja, det tycker jag också, sade Pamela och skrattade. Men så blev hon allvarlig; nästan förebrående såg hon på Hans.

— Om Jakob kommer hem nu, ska vi gifta oss i sommar.

— Ja, naturligtvis, eftersom ni äro förlovade, sade Hans och kände sig idiotisk och överflödig.

Pamela såg rakt framför sig med stela ögon en stund, och så sade hon lågt men tydligt:

— Det äcklar mig in i själen, när min fästman kysser mig.

— Herre jisses, Pam, var allt vad Hans kunde få fram. Det var så vulgärt, att han själv ryckte till, men det kom av hans oerhörda häpnad.

— Nej, men Pamela, det går verkligen inte an, att du gör allt vad familjen vill, sade Hans upprört. Du kan då väl i himlens namn inte kasta bort hela din ungdom, din självständighet, din... skönhet på en liten ingenjör, som förmodligen inte förstår vad han får.

Pamela lade sin hand på hans arm.

— Jakob är världens snällaste människa, sade hon nu alldeles lugnt och naturligt. Är det inte nog kanske?

— Nog, nog, Hans gick upprörd fram och tillbaka på mattan, där han nyss släppt en hel bunt fotografier. Du vet inte vad du talar om. Du är som en tolv års barnunge!

I detsamma kom moster Bea, som var en klok och taktfull gammal fru och bad Pam komma och lägga puzzles, och Hans svälje de resten av sin harang, som nästan höll på att kväva honom. Men Pamela log sitt ljuva madonnaleende och sade:

— Gärna, moster Bea, ty hon dyrkade den söta gamla damen, och för att göra henne en glädje, glömde hon, att puzzles var det onyttigaste och odrägligaste hon visste.

På förmiddagen dagen därpå begärde Pamela "il" som vanligt till kontoret i Göteborg och satt som alltid i en lycklig spänning, då hon skulle tala vid fadern. Han fyllde hennes liv, det fanns icke plats där för någon annan man bredvid honom, och om han sagt till henne: gå och tag ditt liv, hade hon gjort det utan tvekan, utan tanke på annat än att det var rätt och riktigt, därför att hennes far bett henne om det.

Efter telefonsamtalet var hon lugnare. Hon hade lovat att komma hem redan söndag kväll, eftersom pengarna kunde telegraferas till henne på lördag förmiddag. Då hon fick höra, att det gjorde fadern en särskild glädje, om hon kom söndag, fanns ingen tvekan längre. Fast bra gärna hade hon velat stanna i Stockholm. Det var inte utan att Hans Tobiasson lekte henne i hågen, fastän han var en föraktlig amatörfotograf.

Efter en stund kom Hans och hämtade henne till en tur uppåt Söder. Han ville visa henne kåkarna kring Sofiakyrkan och i Skinnarviksbergen och ta några vyer av gamla gränder och hus i den klara, blåsiga vårdagen.

— Stå stilla, nej, men Pam, stå då stilla en sekund, jag ber dig, bad Hans, då de kommit upp på Lundagatan och Stockholm krymt ihop till en småstadsidyll, flyttad femtio år tillbaka i tiden.

— Du kan inte tänka dig vad du gjorde dig bra just nu mot den där grinden med de knoppande träna. Nu håller du inte längre posen — det är väl ändå bra skada!

Pamela sade ingenting. Hans började trötta henne med sin vurm. Tacka vet jag Jakob — steg det helt omotiverat upp inom henne. Hon blev häpen själv över tanken. I två timmar hade hon nu underkastat sig Hans sällskap, hade lyssnat, därför att hon var intresserad, till hans vetande om Stockholm, om barockhusen på Söder och kåkarnas kännetecken, som gjorde, att man kunde sätta datum även på dem. Men så småningom blev han bara en fotograf ute på jakt efter motiv, och då började hon syna honom kritiskt i sömmarna. Han var tråkig och egoistisk, tänkte bara på att få flera nummer i sin kollektion. Knappt att han var en smula förälskad i henne en gång. Och då kom det oemotståndligt — detta *tacka vet jag Jakob!*

— Kom, Pamela, sade Hans plötsligt, jag vet ett ställe på Söder, där vi kan prata

Elegant

kemiskt tvättad och prässad blir Eder kostym, klänning, kappa eller överrock, om densamma insändes till

Ölgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A. B.
GÖTEBORG

Till F. K. P. R:s medlemmar!

Genom cirkulär från V. U. har utgått en maning till alla rösträttsföreningar i landet att till rösträttsfrågans behandling i riksdagen, som väntas äga rum i början av juni, sprida det nya rösträttsmärke, som utgavs till Auditoriemötet i Stockholm. Avsikten är att det lilla prydliga märket — en rösträttsflagga i miniatyr med orden

i gult och vitt, avsedd att bäras på bröstet — skulle bli det yttre igenkänningstecknet på alla dem, som från nordligaste Lappland till sydligaste Skåne, från Österhav till Västerhav bilda de många tusende länkarna i den stora rösträttskedjan. Låt märket bli symbolen av den brinnande önskan, som besjälar oss alla, och bryt icke önskeringen!

Rekvisitioner ställas till Rösträttsbyrån, Stockholm, och priset är 10 öre + porto. Inkomsten tillfaller Landsföreningen.

V. U.

Fanborgen

å rösträttsmötet i Auditorium bildades av rösträttsstandar, insända från F. K. P. R. i Arvika, Broby, Bräcke, Eskilstuna, Karlstad, Kristianstad, Kumla, Jönköping, Stockholm, Strängnäs, Söderköping och Örebro samt dessutom av fanor och standar tillhörande Stockholms allmänna kvinnoklubb, Södra socialdemokratiska kvinnoklubben och Vita Bandet.

Ur pressen.

Kravet på lösning av kvinnornas rösträttsfråga vid innevarande års riksdag framträder med alltjämt ökad styrka i pressen, och det är icke utan att förhoppningarna på en lycklig utgång synas växa allt efter som tiden för avgörandet närmar sig. För dagen citera vi följande uttalanden:

Forum:

Så mycket styrka får man väl hoppas, att den folkstyrelsens vind, som nu går fram över världen, ännu har kvar, när den mojnar av över vårt land, att den orkar föra kvinnornas rösträttsfråga lyckligt i hamn. Därmed vore ju icke alla folkliga reformkrav uppfyllda; men ett stort sådant hade dock lösts. Att avvisa kravet vore att ytterligare tillspetsa situationen.

Söderköpings-Posten:

Det synes som om kvinnorna hade rätt att hoppas något nu. I högerpressen ha försiktiga trevare gjorts för en "nyorientering" i denna fråga. Det anses nämligen såsom rättvist, att ge kvinnan politisk rösträtt, när hon liksom mannen skall åläggas tjänsteplikt åt staten. Detta "reträttskäl" är onekligen tämligen långsökt och innebär dessutom en insinuation om att kvinnans samhällsgagn förut varit oväsentligt, men det betyder föga blott det stora motståndets tillbakatåg sker, och sker *nu*.

Göteborgs-Posten:

Det kommer i år ett tillfälle att ge de svenska kvinnorna deras rätt i ett sammanhang, som den svenska högern erkände vara ett naturligt sammanhang, när männens allmänna rösträtt äntligen blev ett till sin rättvisa godkänt krav. På riksdagens bord ligger ett stort förslag till civil värnplikt — där ställas män och kvinnor lika. Skall hr Tryggers parti verkligen våga sig på att driva den satsen, att kvinnan skall påläggas även den skyldigheten mot samhället till råga på alla de skyldigheter, hon redan bär, utan att på samma gång erhålla den medborgarrätt, som hittills förvägrats henne under de omöjligaste undanflykter?

Uppsala Nya Tidning:

Men de partier, som satt den kvinnliga rösträtten på sina program, och vid årets riksdag ånyo trätt i breschen för densamma, ha ej häller gjort det i tanke att tillföra sina läger en större del av de nya väljarna än som av proportionen mellan de nuvarande partierna var att vänta. Utan de ha gjort det för att främja och förverkliga ett rättfärdighetskrav, och den förmån de vänta icke för sig, men för Sverige, av att ställa kvinnorna vid sin sida vid valurnorna och i riksdagen, är att den solidaritet, som över partilinjerna förenar kvinnorna, skall kunna göra ett välgörande inslag i vårt länge av bittra strider upprivna politiska liv. Icke så, att striden skulle uppges. Men den kunde kanske befrias från något av det, som framkallar dess bitterhet, att nu icke tala om den tillfredsställelse, som självmant utlöses av en handling av rättvisa.

Hallands-Posten:

Beträffande kvinnans rösträtt har för övrigt en sak kommit till, som låtit kravet ytterligare tillväxa i styrka, och det är kungl. propositionen om civil värnplikt, vilken även innefattar kvinnorna. Det vore en skandal, om kvinnorna skulle tvingas in i denna värnplikt utan att de först erhållit sin fulla medborgarrätt.

Ställer sig Första kammaren oresonlig till kvinnornas rösträttskrav, så bör också Andra kammaren säga nej till förslaget om kvinnornas inrollerande i den civila värnpliktsarmén.

Arvika Tidning:

Den är en dåre, som tror att vi i en sådan tid ha råd att undvara rösträtt för kvinnor. Vi måste låta dem "komma in på fältet att gräva och så", för att citera Selma Lagerlöfs ord i hennes storstilade hälsning till ett rösträttsmöte i Stockholm. Hur genant är det inte för oss män att t. o. m. kvinnor sådana som hon, lika framstående förmågor på olika områden som de allra yppersta män, så länge fått vänta på sin rätt. Nu måste det försummade äntligen gottgöras.

Norrbottens Tidning (cirkulärledare):

För tio år sedan stod det högern i valet och kvalet, om den skulle ta kvinnorösträtten med i den rösträttsreform, som då genomfördes. Den stannade vid att icke göra det. Nu ställer sig frågan helt annorlunda än då. Nu gäller det inte, om kvinnorösträtten skall medtagas eller ej i den rösträttsreform, som påkallas, utan vad denna i övrigt skall innehålla, hur långt man måste gå, var man törs stanna. Kvinnorösträtten är oeftergivlig, men den kommer icke att erkännas vare sig som ersättning för eller som avbetalning på något annat. Det gäller att det ena göra och det andra icke låta. Och det får inte spillas mera tid än som redan spillts. De författningsändringar, som skola genomföras inom nästa tre-årsperiod, måste beslutas, innan 1917 års riksdag gått till ända.

Katrineholms Tidning (höger):

Helt visst kan det anföras skäl emot förandet av kvinnorösträtten, och vi förmoda, att vi snart nog skola få anledning att taga upp dem till granskning. Men vi tro dock, att fördelarne av att vid denna riksdag antaga den kvinnliga rösträtten — de främsta äro därvidlag nationell enighet och nationell reformutveckling — äro övervägande.

PHOSPHO-ENERGON-PILLER
FÖRORDAS AV LÄKARE
vid allmän svaghet, nervositet, överansträngning och sömnlöshet.
SÄLJES ENDAST I APOTEK
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
Kontrollant: PROFESSOR A. VESTERBERG.

Maria Bolin 70 år.

Till denna höga ålder har en av våra bemärkta rösträttskvinnor kommit, men ingen skulle vilja tilltro fru Bolin bära på mer än ett femtiotal år, så energiskt, rörlig och impulsiv ter hon sig än i dag.

Gift med länsnotarien Edv. Bolin, sedermera landssekreterare i Falun, fick hon stor familj att sköta och tog för sin del dessutom hand om det lantbruk, som följde med den gård, där makarna hade sitt hem, och många äro de som hos det gästvänliga paret Bolin njutit av hemtrevnad, musik och en duglig husmoders omtanke.

Änka under det senaste kvartseklet har fru Bolin dels fortfarande ägnat sig åt familjeangelägenheter, dels med framgång på egen hand skött sitt jordbruk å gården Sandbäck, idylliskt belägen inom municipalsamhället Rönninge, nära Södertälje. Som ledamot i municipalnämnden låter fru B. de gode herrar och svenska män någon gång få känning av vad en stark kvinnoande kan förmå. Livlig och i viss mån aggressiv, tar hon dock alltid hänsyn till sakliga skäl och respekteras därför. I en förutvarande "Rönninge samhällsförening" tog hon som styrelseledamot en ansenlig del i dess arbete, t. ex. anskaffandet av en samlingslokal m. m.

Hennes huvudintresse går f. n. ut på att verka för att upplysning sprides hos både män och kvinnor om huru rättmätigt, nödvändigt och för samhällets bästa oundvikligt det är att kvinnorna bli politiskt jämställda med männen. Som sekreterare i Stockholms länsförbund av L. K. P. R. samt ordförande och centralstyrelsemedlem för Rönninge-Tumba F. K. P. R. är hon särdeles verksam såväl som inom fredsarbetet. Puritanskt klädd, skulle man kunna säga, med enkelt framträdande utan förkonstling, intresserande dels genom det kärnfriska i gestalten med den vackra profilen och det vita kortklippta håret, dels genom den prägel av individualitet, hon förvärvat under livets många och växlande erfarenheter, hör hon till dem man fäster sig vid.

Otaliga äro de resor och färder hon företagit ömsom i sol ömsom i regn och rusk, för att — med en massa skrifter i baklådan å enspännaren — å olika orter söka väcka intresse för sina älsklingsidéer: rättvisa åt kvinnorna, fred, nykterhet.

Kanske var det under en sådan gemensam färd, som jag kom att hos henne se en likhet med den av Else Kleen utmärkt skildrade härskarinnan till egendomen Harg, den storvulna, av sorger och livserfarenheter oböjda änkemajorskan Ekesparre! Ensam kör denna sin kappsläde i smällkalla vinternatten bort från det trevna hemmet och hän till systerns där sorg, förfall och misströstan råda. Hon reser för att inge *mod* — och det tycker jag, att även alla präktiga rösträttskvinnor göra, bland dem icke minst fru Maria Bolin. Må hon ännu länge få verka ibland oss!

Maria Dehn.

---

ogenerat, en gammal restaurang, dit ingen kommer vid den här tiden på dagen.

Och när de sutto i en röd schaggsoffa med vermouth och vatten i glasen på bordet framför sig, sade Hans med allvar och fattning som den som tagit sitt beslut:

— Pam, jag har gått och tänkt så mycket på det där du sade om Jakob, du vet?

— Vilket då, sade Pamela förstrött.

— Det där du vet, ja, det är inte gott för mig att upprepa en sådan ur hjärtats djup gående bekännelse utan att synas indiskret, förstår du.

Pamela rodnade häftigt.

— Jaså, det där om kyssandet, sade hon hastigt och generat. Hans, det skall du inte bry dig om.

— Skall jag inte bry mig om, *skall jag inte bry mig om* att du går och kastar bort dig åt en man, som du inte älskar. Vet du, Pam, ibland är du obegripligare än någon annan kvinna jag träffat.

Han hade så när sagt "älskat", men lyckades hejda ordet i sista minuten.

Men Pamela, som var välbehagligt slö av vårsol och många växlande intryck, hade inte den allra ringaste lust att diskutera Hans' känslor eller sina egna eller Jakobs eller någon mänsklig varelses.

— Lille Hans, sade hon och lade sitt varma, strålande ansikte upp mot hans. Jag tycker mycket om små snälla gossar, som tycker mest av allt om att fotografera.

Så stött som Hans blev kan endast en estet känna sig, då en länge utarbetad effekt går totalt om intet. Pam blev hopplöst vulgär för honom i detta ögonblick. När allt kom omkring var hon ändå bara en liten grosshandlardotter från Göteborg utan spår av estetisk bildning.

När Pamela kommit tillbaka till sitt rum på pensionatet, drog hon ut alla byrålådor och tömde dem på bordet, och spegelskåpets innehåll av skor och klänningar lade hon på säng och stolar. Då allt låg i en oredig massa över hela rummet, började hon plocka ihop vad hon tyckte hörde samman och stoppa ner det i den öppna kofferten.

Ett tjockt, förseglat brev kom henne i händerna. Hon vände på det en smula förvånad och läste adressen, skriven med hennes egen stil: To the Principal of the Red Cross Society, *London*. England.

Hon drog nålen ur sin bästa hatt och stack in den i kuvertet, men så sade hon högt och beslutsamt: Nej.

Brevet var skrivet kort efter krigsutbrottet, då Pamela inte kunde tänka sig någonting annat än att hon skulle gå ut till fronten som sköterska. Intet, icke ens fadern skulle kunna hindra henne, därför att det var en kallelse och en plikt. Jakob tänkte hon icke på, förstod han icke henne i detta var det så gott, att de skildes genast. Ingen fick hindra henne. Brevet hade hon skrivit en höstnatt, då hon var ensam på familjens landställe i Marstrand, en overklig månskensnatt, då hon tyckte, att hennes själ sögs ut ur henne av längtan efter handling.

Och här låg det, här stod hon. Ingenting hade hon gjort, inte ens sytt skjortor åt landstormen. Klarhet och styrka fattades henne, impulser hade hon, men energin var låg den dold, och varför kom den aldrig fram?

Hon skulle aldrig ha kunnat lämna fadern, därför att han behövde henne på ett mystiskt sätt, bättre än alla de främmande, sårade soldaterna vid fronten. Hon höll faderns liv i sina händer, och hennes kärlek var som en livsluft, han icke kunde undvara.

Och Jakob?

Stilla och allvarlig sökte Pamela fram Jakobs porträtt. Det var icke lätt att hitta det, men hon visste, att det hade följt henne till Stockholm och fram kom det till sist.

Jakob såg med sin energiska mun och haka och sina vakna, kloka ögon inte precis ut som någon manlig skönhet, men Pamela förnam honom som en makt i hennes liv.

Mycket dunkelt inom henne rörde sig en önskan att Jakob skulle visa sig vara *den starkaste*, som hennes vilja skulle böjas under. En stark och god människa, endast en sådan kunde hon älska. Endast för honom kunde hon lämna de rymder dit hennes dröm och aning förde henne. En starkare...

Pamela stoppade med en hastig, beslutsam rörelse Jakobs porträtt i sin handväska och återgick till sin packning.

Eva Maria Öster.

A. P. ANDERSSONS MÖBELAFFÄR
STOCKHOLM
Gamla Kungsholmsbrogatan 26
(andra huset från Drottninggatan)
Stort lager af finare och enklare
MÖBLER
i ek, mahogny, valnöt samt andra träslag äfven målade, till billigaste priser.
Allm. Tel. 11410 Riks Tel. 6505

Offentligt rösträttsmöte

anordnades torsdagen den 24 maj av Moderata kvinnors rösträttsförening i K. F. U. K:s hörsal i Stockholm, till vilket en talrik publik infunnit sig. Bland de närvarande märktes även statsrådet Herman Falk med fru. Lokalen var synnerligen smakfullt dekorerad med flaggor och blommande rosenträd, och som ordförande fungerade fru Lizinka Dyrssen. Sedan en damkör sjungit Vårt land, överlämnades ordet åt d:r Alexandra Skoglund, som gav en historisk överblick av kvinnorörelsen i alla länder från dess första framträdande och intill våra dagar.

Aftonens huvudtalare, d:r Lydia Wahlström, höll därefter, med känd förmåga, ett intressant, logiskt och spirituellt föredrag om Statslivet och kvinnan. I egenskap av historiker dröjde d:r Wahlström först vid den svenska statsförfattningen, som har mycket gamla anor. Häri såg talarinnan en av orsakerna varför man var ovillig att rubba denna författning, Efter att ha uppdragit en intressant parallell mellan statstanken och personlighetstanken, den förra som den antika hedendomens idé och den senare uttryckt av Jesus i hans förkunnelse, övergick d:r Wahlström till den äldre kvinnorörelsens historia som, i motsats till våra dagars kvinnorörelse, vände sig till en trängre krets och i huvudsak kom att röra sig om ekonomiska faktorer. Den nya tidens kvinnofråga uppstod under imperialismens och arbetarrörelsens kampperiod och tagit intryck av båda. Den moderna kvinnorörelsen har upptagit de synpunkter, som motståndarna använt emot den och framhållit olikheten mellan män och kvinnor som ett plus, den har även kommit att omfatta de gifta kvinnorna, som fordra likställighet inom äktenskapet och den har blivit internationell. Talarinnan påvisade också hur staten ingriper i vårt intimaste hemliv, och att rågången dem emellan utplånats. Kvinnornas ansvarskänsla, nykterhet och lydnad inför lagarna vittna gott för deras framtida politiska arbete, och den enklaste plikten för en modern kvinna är att inte draga sig ifrån det statsliv, som håller på att brutaliseras genom ensidig maskulinisering. Vid sidan av mannens fadersuppgift, skall kvinnan upptaga sin modersuppgift och med kvinnans inträde i statslivet, hoppades talarinnan på förverkligandet av syntesen mellan statstanken och personlighetstanken.

Det formfulländade och utmärkt framförda föredraget belönades med livliga applåder, och mötet avslutades med Stenhammars Sverige, som mötet stående åhörde.

Nya landvinningar.

Efter föredrag av fröken Emma Aulin bildades den 11 maj *Götlunda* F. K. P. R. i Örebro län.

*

Ämmebergs F. K. P. R., förut filial till Askersund, har blivit självständig förening.

Anmälan om deltagande i sommarmötet i Ronneby jämte mötesavgiften 2 kr. bör insändas före den 20 juli under adress Rösträttsmötet, Ronneby.

På föredragsturné genom Härjedalen.

Det var under skarpaste marsvinter jag satte mig på tåget i Krylbo för att på anmodan av V. U. anträda resan till Härjedalen för att i byarna där uppe hålla upplysande föredrag i kvinnornas rösträttsfråga. Först skulle jag besöka de sedan i fjol nybildade föreningarna, men även utsträcka resan längre upp, där nämligen förut ingen talare uppträtt i detta spörsmål. Med någon kännedom om de norrländska kvinnornas och härjedalingarnas i synnerhet vakna intresse på olika områden, var det med verkligt hopp jag anträdde denna färd, och det visade sig också att detta mitt hopp icke behövde komma på skam.

Efter föredrag i Sveg, där turnén tog sin början, fortsattes så färden till den 3 1/2 mil därifrån belägna byn Lillherrdal. Liksom i Sveg finnes även där sedan några år tillbaka en förening, vilken nu upplivades och fick en betydlig anslutning av nya medlemmar. Bland åhörarna där hade jag nöjet se vår gamle vän från riksdagen, den världsberömde botanikern, kyrkoherden S. J. Enander. Det var meningen att jag skulle stanna och hålla två föredrag i Lillherrdal, men som gästgivarhästarna voro *upptagna flera dagar i förväg, och alla* övriga byns hästar denna tid av året äro ute i skogarna, måste jag påföljande dag använda mig av postskjutsen, som då gick ned till Sveg.

Målet för nästa dag var Ytterberg, en liten täck by belägen högst uppe på ett berg. Det är rätt egendomligt att se hurusom en hel del byar här äro förlagda mitt uppe på höga bergåsar, där man tycker jordmånen skulle vara allt annat än god, för att nu icke tala om huru väder och vindar svepa bitande fram vintertiden såsom fallet var även nu. I Ytterberg, där förut fanns filial till Sveg, bildades nu självständig förening. Härifrån gick färden till Älvros, där föreningen på söndagen anordnat stor fäst i samband med föredragen. Intresset å denna plats syntes ovanligt stort, och den rymliga skollokalen kunde icke tillnärmelsevis räcka för åhörarna utan även det s. k. avklädningsrummet fylldes så småningom. Föreningen, som där räknat 30 medlemmar, ökades nu med 10 och utgöres till en stor del av män. Här var det också en man, som avtackade föredraget och som desslikes yttrade några varma ord för rörelsen. I starkaste Norrlandssnöyra nådde jag så påföljande dag Ytterhogdal. Där har jag en gång förut varit sommartiden, och den byn gör i sanning skäl för namnet "Jämtlands Venedig". Här arbetar också en förening med ett 30-tal medlemmar, som alla brunno av iver.

I Överhogdal arbetar en visserligen ej så stor förening, men medlemmarna, med folkskollärarinnan som ordförande, äro så mycket mer målmedvetna. Sedan förening där i fjol bildades med dussinet jämt, har den under året och efter mitt besök nu ökats med dubbla antalet. Efter föredraget var anordnat ett i allo gemytligt samkväm. Tre mil därifrån ligger det stora samhället Rätan, som mitt nästa besök gällde. I Rätan hade intresset för rösträttsrörelsen slappnat, och de ledande dragit sig tillbaka. Föredraget var också här fåtaligt besökt, och det ville ledsamt nog ej lyckas att vidare rycka upp dem. Påföljande dag gick min väg den 4 1/2 mil långa vägen över fjällen ned till Vemdalen, å vilken sträcka man en gång byter om skjuts, nämligen vid Utanbergsvallarnas gästgivargård. Redan i Ytterhogdal fick jag veta att vägen från sagda skjutsstation och fram till Klövsjö stora by i Jämtland endast är 1/2 mil, och som jag här hade en resdag, beslöt jag mig för att i händelse det kunde ordnas med ett föredrag i Klövsjö, då använda denna dag för ett besök därstädes. Jag hade emellertid oturen att just ställa min förfrågan härom till byns argaste motståndare och fick ett bleklagt *nej* till min framställning. Jag hade därför att följa min resplan med Vemdalen som målet för dagen. Här tillbringade jag återstoden av denna, samt påföljande dag, i största gemytlighet, och stämningen nådde sin höjd, då jag på kvällen trädde in i den för mötet förhyrda rymliga godtemplarlokalen, som nu till sista plats var fylld av en "förväntansfull" publik, och där föreningen fördubblades.

I Hede hölls offentliga föredrag söndagen den 1 april, och påföljande dag hade föreningen anordnat fest i samband med årsmötet. Här serverades den för Härjedalen karaktäristiska nationalrätten, den s. k. flötgröten. Sent skall minnet av denna angenäma afton förblekna, och säkerligen kommer Hede förening med den kraftiga ledning den äger att gå raskt framåt.

Från Hede ställdes så färden den 3 april till Långåskans, och nu hade jag kommit till den landsändan av provinsen, där marken skulle så att säga brytas. Hede var nämligen slutpunkten för förut bildade föreningar, och någon talare i rösträttsfrågan hade förut icke besökt trakterna här ovanför. Långåskans gör i sanning skäl för namnet. Det är en 6 km. långsträckt by med Ljusnan å ena sidan och en tämligen hög långdragen bergås åt andra hållet. Här förmärktes genast att något "ovanligt var i görningen", i det att gatan fram till skolhuset så småningom vimlade av folk, och då jag vid 7-tiden kom dit, var den rymliga lokalen till sista plats fylld av såväl män som kvinnor. Efter föredraget antecknade sig ett 30-tal medlemmar och förening bildades. Val av styrelse företogs och enligt vad jag kunde förstå, kommer denna att nedlägga ett kraftigt arbete och får säkert ett gott stöd uti den manlige medlemmen, som hade mod nog att sälla sig till de 30 kvinnliga.

Målet för nästa dags färd var Tännäs kyrkoby. Här går vägen i ständigt stigande ända upp till Medskogens gästgivargård, där man byter om häst, och åter bär det uppåt en timmes tid — hela tiden genom den stora djupa, tysta skogen, och ofrivilligt känner man liksom en stilla frid inför den storslagna naturen. Snart äro vi framme vid den 1 mil långa sjön Låssen, dit en av ortens riksdagsmän en gång motionerade om järnvägens utsträckning från Hede. Vi följa så nämnda sjö fram till Valmåsens gästgivargård och har därifrån några kilometers avstickare från allmänna landsvägen och äro framme i Tännäs. Här tycktes gubbarna ha gjort allt för att jag skulle få en angenäm afton. Bl. a. såg jag överallt vår rösträttsaffisch med de gula och vita färgerna skymta fram efter gatorna, och jag förmärkte stämning överallt, vilken i sanning icke minskades vid mötet på kvällen. En förening på 35 medlemmar kom till stånd. Här var det fröken Ingeborg Bergman, som åtog sig ordförandeskapet, och god hjälp i arbetet får hon säkerligen i de övriga styrelsemedlemmarna. Vår vän riksdagsman Bergman avtackade föredraget och yttrade några varma ord om vår rörelse.

Påföljande morgon var det att skiljas vid Tännäs-vännerna och fortsätta färden till Ljusnedals bruksområde. Att jag nu närmade mig allt högre mot fjällen förmärktes snart. Så t. ex. hade jag de höga Skravfjällen mot väster, Arnåfjällen m. fl. mot norr o. s. v. och efter ungefär ett par timmars färd är skjutsen framme vid en mindre bergås, där vägen liksom genom en allé går rakt ned mot den lilla vackra byn, med den gamla inbjudande herrgården i fonden, där riksdagsman patron Farup en gång residerade. Vad övre Härjedalen beträffar torde här vara den vackraste platsen. Ljusnedal är nämligen en täck liten by med den lilla vackra, för icke så länge sedan nyrestaurerade kyrkan i mitten och där Ljusnan flyter fram mitt igenom samhället. Är samhället ej stort, så var rösträttsintresset så mycket större. Efter föredraget, som även här var talrikt besökt, bildades förening med 25 medlemmar. Här kan jag nästan säga, att det var en ungdomsförening, som kom till stånd. Måtte dessa unga kvinnor, som här åtogo sig ledningen, få framgång uti sitt arbete!

Ledsamt nog var min tid här rätt så begränsad, varför jag redan tidigt långfredagens morgon måste lämna den vackra trakten och anträda färden till Bruksvallarna. Nu gick färden ej längre efter allmänna landsvägen utan över moar, mossar och moras till den lilla byn Flon, därifrån jag vidare erhöll skjuts fram till Vallarna, där föredraget var utsatt att hållas kl. 12 på f. m. Nu hade jag kommit så långt upp i fjällregionerna, att gran- och tallskog hade tagit slut och där endast dvärgbjörken växte. Vinden svepte bitande fram och snön yrde som hade det varit i januari. Det oaktat voro massor av folk i rörelse — åkande och gående, och det ville synas att ju längre upp jag kom, desto större blev intresset. Här kom också en kraftig förening till stånd med fulla 50-talet. Platsens skollärare tackade med några varma ord för besöket, och med den ledning föreningen där fick, är det all anledning hoppas att den blir beståndande och även kommer att tilltaga i styrka. Påskaftonen lämnade jag så de glada och hurtiga människorna där uppe vid vändpunkten och fortsatte ned till den på andra sidan Funäsdalsberget liggande byn Funäsdalen — den största inom Härjedalen — och belägen 2 1/2 mil ifrån norska gränsen. Mitt föredrag var här utsatt att hållas påskdagen på kvällen, och om jag förut kunnat säga att mötena varit talrikt besökta, så slog dock Funäsdalen härvid rekordet. Förutom folkskolans sal, som till sista plats fylldes, måste även den bredvid liggande småskolan användas, och en hel del fingo nöja sig med ståplatser ute i förstugan. Här kom den hittills största föreningen till stånd med 52 medlemmar, och de målmedvetna, ansvarskrävande kvinnor jag här träffade på, med barnmorskan och lärarinnan på platsen i spetsen, borga säkerligen för att arbetet kommer att krönas med framgång.

God hjälp få de säkerligen också av de män, som anslöto sig till föreningen. Här var det nämligen en av de ledande männen i samhället som bl. a. antecknade sig i den förening, som han ansåg det vara hans *plikt* att bilda. I vackra ordalag tackade han därefter för föredraget och uttryckte sin glädje över att man äntligen nått så långt som till sista steget fram till fullständig jämlikhet.

Efter ett oförgätligt påskfirande i Funäsdalen återvände jag så den 11:e med resdag till Hede. Avståndet mellan Funäsdalen och Hede är c:a 7 mil och den långa färden i den starka fjälluften höll alldeles på att taga mina sista krafter. Efter en välbehövlig vila kände jag mig dock tämligen pigg igen och kunde följande dag fortsätta arbetet med föredrag i Hedeviken. Några av kvinnorna där hade sedan i fjol varit anslutna till Hede, som nu blev självständig förening och rekordsiffran för alla Härjedalens föreningar nåddes, enär 60-talet blev fullt, så mycket mer anmärkningsvärt, som Hedeviken är den minsta av de byar jag besökte. Den nya folkskollärarinnan åtog sig ledningen och god hjälp i arbetet får hon säkerligen av de övriga styrelsemedlemmarna, som alla behärskades av värme och entusiasm för vår rättvisa sak. Målet för nästa besök var Linsell, där sedan flera år tillbaka finnes förening med fru Ida Mersch som ledare. Mitt besök här skulle räcka både lördag och söndag, och offentligt föredrag hölls den första kvällen under rätt så stor anslutning. På söndag hade föreningen en mycket lyckad festtillställning. Det synes som Linsells förening f. n. är den kraftigaste inom provinsen.

Nu hade jag endast Glöte by kvar — det sista besöket under min turné. Här var rösträttsfrågan splitter ny, åtminstone så till vida att ingen talare förut uppträtt i denna

Riks 2550 Allm. 6296
La fleuriste
Kgl. Hofblomsterhandel
Malmtorgsgatan 6, Stockholm

Advokat EVA ANDÉN
JURIS KAND.
Kvinnliga Juridiska Byrån
Lilla Vattugatan 14 (vid Brunkebergstorg)
STOCKHOLM C.
Rättegångar o. juridiska uppdrag av alla slag.
KL. 10—4.
Riks tel. 7576. Allm. tel. 18336.

Seminariebildad lärarinna

önskas omkring den 25 juni för att läsa upp 2, ev. 3 flickor, som i följd av sjukdom varit frånvarande 1/2 vårterminen till kl. VI, IV och II. Svar med foto., ref. och lönepretentioner till Fru E. Ekengren, Ekebyholm, Rimbo.

fråga. Efter vad jag kunde förstå, hade dock saken livligt diskuterats man och man emellan, och de vakna kvinnor jag träffade på stodo visst icke oförstående inför frågan. Därom vittnade också den 36 medlemmar starka förening, som efter föredraget bildades med den nya lärarinnan som ordförande. Resultatet av min färd har således blivit 8 föreningar, därav 2 förutvarande filialer. Till alla dessa ha en hel del män anslutit sig. Det vill synas som om människorna däruppe i obygderna mycket väl förstode vikten och betydelsen av att kvinnorna på allvar och under ansvar tagas med i det stora fosterländska arbetet, och att de liksom *väntat* någon påstötning utifrån "stora världen" för att taga steget fullt ut.

Föret började nu taga slut, och det var så gott som på bar backe vi släpade oss fram genom Svegs samhälle, och nu var den 53 mil långa skjutsen efter häst till ända, och fastän den i allo varit angenäm, var jag dock nu nöjd med att vara vid slutpunkten. Efter jämt en månad var jag så den 18 på kvällen hemma igen och nu — ja nu är Härjedalsresan ett minne blott, men ett ljust och glatt sådant, som sent om *någonsin* kommer att utplånas.

Krylbo i maj 1917.

Erica Falkman.

Arbetet ute i landet.

Kalmar F. K. P. R. hade den 14 mars anordnat möte, varvid års- och revisionsberättelserna upplästes och styrelsen beviljades ansvarsfrihet. Föreningen instämde därefter i uttalandet med anledning av den förestående behandlingen i riksdagen av k. m:ts proposition angående lag om barn utom äktenskapet samt i den med anledning av Nöbbeledådet av 10 kvinnoföreningar gjorda hemställan till k. m:t angående skydd åt ensligt boende lärarinnor.

Den 27 april firade föreningen 10-årsminnet av sin tillvaro med en fest i Flickskolans stora sal. Programmet inleddes med sång av en damkör under fru Julia Holms ledning, varefter ordföranden, fru Runbäck, hälsade de närvarande och särskilt fru Augusta Tonning, aftonens gäst, välkomna. Därefter gav ordföranden en kort resumé av föreningens verksamhet under de 10 år, som gått sedan fru Tonning förra gången gästade Kalmar, då för att bilda föreningen. Fru Tonning höll därefter ett med stort intresse åhört föredrag om Kvinnan och det sociala arbetet. Mot fördomar och segt motstånd har kvinnan arbetat sig fram till den ställning hon nu intar. Talarinnan avtackades hjärtligt och fick mottaga en bukett i rösträttens färger. Fru Elin Lind, vice ordförande, framförde till fru Runbäck föreningens tack. Under alla de gångna 10 åren har hon varit föreningens ordförande och med aldrig sviktande trohet och kraft sökt föra föreningen framåt genom fördomar och motstånd. Å föreningens vägnar överlämnade hon en vacker minnesgåva. Ännu ett par värdefulla sångnummer, med fru Franzén som solist, följde, och de närvarande bröto upp för att avsluta aftonen med tesupé, som var dukad i skolans vackra matsal.

Karlskoga F. K. P. R. hade den 30 april sammanträde, varvid års- och revisionsberättelse föredrogos. Av årsberättelsen framgick att föreningen, som räknar ett 80-tal medlemmar, under året haft 5 föreningsmöten och ett flertal styrelsesammanträden. Alla föreningsmöten ha varit ordnade som samkväm, ibland med musik och sång. Två offentliga föredrag ha hållits, båda av fru Gerda Hellberg. Det ena handlande om Rösträtt och folkhälsa, det andra om Problemet krig eller fred. Det senare föredraget åhördes av omkring 250 personer. Föreningen hade vid detta tillfälle särskilt inbjudit sju olika föreningar på orten att sända representanter till sammanträde efter föredragets slut för att dryfta möjligheterna för en gemensam fredsaktion. Fem föreningar hade hörsammat kallelsen. Något beslut fattades icke, men man diskuterade de olika arbetsmöjligheterna för fredssaken inom de olika föreningarna. Birgittadagen högtidlighölls med uppläsning och föredrag. Föreningens flickklubb, som bildades år 1912, har under 1916 utvidgats och har nu 42 medlemmar, fördelade i tre grupper. Av föreningens medlemmar äro 3 ledamöter och 1 suppleant i fattigvårdsnämnden, 2 ledamöter och 1 suppleant i pensionsnämnden, 1 ledamot i barnavårdsnämnden, 1 suppleant i skolrådet och 2 medlemmar i andra kommunala kommittéer. Av revisionsberättelsen framgick, att föreningens inkomster och utgifter balanserade på 140 kr. 52 öre. I enlighet med revisorernas förslag beviljades styrelsen full och tacksam ansvarsfrihet för det gångna arbetsåret. Sedan en del smärre frågor avgjorts och ordföranden föredragit cirkulärskrivelse från L. K. P. R:s verkställande utskott, överlämnades ordet till rektor J. Elgeskog, som talade om Nya arbetsformer inom föreningslivet. Efter föredraget följde en livlig liskussion, varvid man uttalade sig för ett arbete enligt de framlagda linjerna. En kommitté tillsattes att till nästa sammanträde utarbeta arbetsprogram för innevarande år. Flera medlemmar förklarade sig villiga att hålla föredrag. Det livliga och intressanta mötet avslutades under fäststämning.

Karlstads F. K. P. R. höll den 7 mars sitt årsmöte i Grand Hôtels festvåning och avslutade med detta sammanträde, det fjärde under åren, sitt arbete för terminen. Till styrelse omvaldes fru Gerda Hellberg, fru Greta Gullström, fröken Anna Ljungkvist, fru Helfrid Severin och fröken Anna Widmark (ordinarie); fru Kristina Bandelin och fröken Sara Svensson (suppleanter). Till revisorer omvaldes fröknarna Hilda Allert och Maria Larsson med fruarna Ester Lefrén och Anna Helleberg som suppleanter. Efter förhandlingarna vidtog en smakfullt arrangerad, både fin och instruktiv liten aftonunderhållning. Sedan först fru Övergaard och fröken Hedin genom vacker musik försatt publiken i stämning, gåvo några av fröken Märta Undéns elever intagande prov på de resultat, som genom Dalcrozes metod kunna vinnas i fråga om kroppskultur. Med några ord om politiken som samhällskonst anknöt fru Hellberg programmets förra mera fagra del till den senare och kärvare och förevisade därpå en serie på mer än 100 skioptikonbilder ur kvinnornas kamp för rösträtt, allvarliga och muntrande om vartannat och åtföljda av vederbörliga noter. Den talrika publiken mottog allt med intresse och bifall.

Rönninge-Tumba F. K. P. R. höll sitt halvårsmöte den 5 maj i Rönninge. Ordföranden talade om Kvinnornas medborgarfråga just nu och redogjorde i sammanhang därmed för vad som inom föreningen gjorts sedan mötet i oktober. En barnkör, under anförande av fröken Hedvig Söderström, utförde sånger, bland vilka Stenhammars Sverige gjorde ett starkt intryck, väl utförd som den var av de klara barnarösterna. Fru Ingeborg Pihlström reciterade bl. a. Sånger i kyrktornet av Heidenstam. Publiken, vilken glädjande nog, till stor del bestod av ungdom, uttryckte sin belåtenhet genom livliga handklappningar.

Umeå F. K. P. R. anordnade den 23 mars ett stort opinionsmöte i frågan om Barn utom äktenskapet. Den 4 maj hade föreningen möte varvid års- och revisionsberättelserna föredrogos och ansvarsfrihet beviljades. Fru Ingeborg Holmström-Vifell höll ett med utomordentligt intresse åhört föredrag över det nu synnerligen aktuella ämnet Åtgärder med anledning av dyrtiden. Talarinnan slutade med den förhoppningen att vi skulle utgå ur denna tunga, bekymmersamma tid med stärkt solidaritetskänsla, luttrade och med enklare och sundare vanor. Fru Ohlsson underhöll med ett par vackra pianonummer och te intogs. Efter en livlig diskussion beslöts hemställa till vederbörande skolchefer att till nästkommande hösttermin ordna lästiden så att barnens frukosttimmar komma att sammanfalla vid de olika skolorna. Detta skulle medföra en högst avsevärd besparing för hemmens hushållning.

Västerås' F. K. P. R. höll den 23 april sitt årsmöte, besökt av ett 50-tal medlemmar. Årsberättelsen för 1916 föredrogs därvid, upptagande en detaljerad redogörelse för arbetet under 1916 (förut publicerad i L. K. P. R:s årsberättelse). Särskilt förtjänar nämnas, att ett avsevärt antal av föreningens medlemmar äro insatta i olika nämnder och styrelser inom staden, en är t. o. m. ordförande i fosterbarnsnämnden, vilket torde vara något högst ovanligt. Medlemsantalet är 191. Kassarapporten utvisade, att inkomster och utgifter balanserat på en summa av 598 kr. 32 öre. På hemställan av revisiorerna beviljades styrelsen full och tacksam ansvarsfrihet för det gångna året. Därpå visade ordföranden, fru Helga Silverstolpe, den förut i andra föreningar använda serien skioptikonbilder ur rösträttsrörelsens historia. Bilderna mottogos med stort intresse av de närvarande. Därefter upptogs till behandling frågan: Hur bör en rösträttskvinna arbeta? Inledningsanförandet hölls av fru Vira Eklund. Föredraget avtackades med varma applåder och en kortare diskussion följde. Sist dracks te under god stämning.

Söders "English School"
Engelska lektioner och översättningar.
Erstagatan 26. Allm. Tel. Söder 36035.
Annie I. Scott.

HOTELL VICTORIA
Norra Smedjegat. 14, (Hörnet av Herkulesg.) Stockholms äldsta, billigaste och mest välkända privathotell. Tyst och fridfullt läge strax vid Brunkebergs- och Gustaf Adolfs torg. Elektriskt ljus o. telefon i rummen.
Vördsamt *Fru Greta Schubert.*
Post- o. Telegrafadr. HOTELL VICTORIA. Riks 53. Allm. 6657.

Arvika Vagnfabrik, Arvika.
Kungl. Hovleverantör.

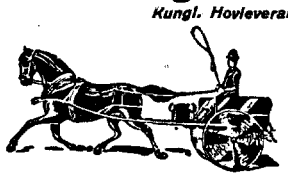

Sveriges **största** fabrik för tillverkning av alla sorters lyx- och arbetsåkdon
Utställning: David Bagaresgata 1, Sthlm.
Priskurant på begäran. Riks t. Arvika 87, Sthlm 4544.
Begär priskurant även å Kullageraxlar.

För resande att beakta!
Lööfs hotell ARVIKA rekommenderas.

HARFVA-LOTTERIET
50,000 lotter à 2 kr.
Till förmån för
Självförsörjande Bildade Kvinnors Vilohem
Vinstvärde över 60,000 kr.

Andra dragningen.
De högsta vinsterna utgöras av:
Möbler till 3 rum, matsal, vardagsrum och sängkammare, från Nordiska Kompaniet Kr. 5,000
En uppsättning åkerbruksredskap för småbruk från A.-B. Julius Slöör samt en **arbetshäst** . . . . . Kr. 4,000
Vinterbonad stuga (byggnadsmateriel) med möbler, efter ritning av arkitekt E. Milles. Stugan utställes å Liljans plan, Stockholm Kr. 3,000
Motorcykel med sidvagn, Huskvarna . . Kr. 1,950
Damrumsmöbel, polerad björk, Sv. Hemslöjd Kr. 1,500
Linneutstyrsel, fullständig uppsättning duktyg, sänglinne, handdukar m. m. från Nordiska Kompaniet . . . . . Kr. 1,200

Dragning den 12 juni.
Dessutom ett stort antal andra mycket värdefulla vinster såsom **pianino, äkta mattor, juvelsmycken, föremål av guld och silver, konstverk, textilarbeten, möbler** m. m.
Lotter erhållas efter rekvisition ställd till **HARFVA-LOTTERIET,** adress: **Nybrogatan 46—48, Stockholm R** antingen mot postförskott eller mot insändande av förskottslikvid **2 kr.** jämte kostnad för porto och dragningslista.
Lotter försäljas även hos **Allm. Tidningskontoret, Gust. Adolfs Torg, Nord. Kompaniet** samt i de flesta bok-, cigarr- och pappersaffärer såväl i Stockholm som landsorten.
OBS.! Lotteriets utställning, Birgerjarlsgatan 18.

Örnås Sommar- och Vintersanatorium
högt och härligt beläget i den fagra Simlångsdalen vid Mahults hållplats å Halmstad—Bolmens järnväg. Mottager gäster, som utan att vara i behov av egentlig läkare- eller sjukvård söka vila och rekreation i lugn och natur skön trakt under oklanderliga hygieniska förhållanden i förening med hemtrefnad och ett gott och rikligt bord. Personer, lidande av tuberkulos eller andra smittosamma sjukdomar mottagas ej.
Referenser: Samtliga hrr läkare i Halmstad och d:r Manne Bergengren i Göteborg, Prospekt erhålles på begäran. Förfrågningar och anmälningar mottagas af INEZ CARLSTRÖM. Postadress Mahult, Ryaberg. Telef.: Simlångsdalen 4 via Halmstad. Telegramadress: »Örnås», Halmstad.

Husqvarna Symaskiner
Svenskt välkändt fabrikat, solid konstruktion, lätt gång, stor hastighet
Förmånliga afbetalningsvillkor
Kvalitetsmärke.

Brösthållaren "Charmant"

Vit batist Kr. 2.50
D:o » 2.75
Vit pique » 3.50
Vit tyll » 3.—
D:o » 4.—
Alla varor expedieras till landsorten mot postförskott + porto.
BUTTERICKS MÖNSTERAFFÄR
Riks 1726. Drottninggatan 57 Allm. 1410.
STOCKHOLM

Den nyaste rösträttsvisan.

Ett muntrande inslag i sina förhandlingar kunna F. K. P. R. över hela landet erhålla, om de från Gävle F. K. P. R. rekvirera *Snapshots från kvinnoriksdagen 1917. Humoresk av fru Sigrid Hofrén.* Det är centralstyrelsemötets representanter, som här passera revy, och föremålen få väl själva avgöra om de skola känna sig träffade. Priset är 25 öre och inkomsten tillfaller Gävle F. K. P. R:s föreläsningsverksamhet. Rekvisitioner kunna även ställas till Rösträttsbyrån i Stockholm.

Rösträtt för Kvinnors

elfte nummer för 1917 innehåller bl. a.:

Inför målet.
Nya bundsförvanter.
Selma Lagerlöfs hälsning till rösträttsmötet i Auditorium.
Det stora opinionsmötet i Auditorium.
Utvidgade arbetsområden för kvinnor. Av *G. H. E*
Pamelas val. Av *Eva Maria Öster.*
Nyodling. Av *Hilma Borelius.*
Ur pressen.
Maria Bolin 70 år. Av *Maria Dehn.*
På föredragsturné genom Härjedalen. Av *Erica Falkman.*

Stockholm 1917, Ivar Hæggströms Boktryckeri A. B.